БҮХЭСОЮЗНА КОММУНИС СУББОТНИГТО БҮГЭДӨӨРӨӨ ХАБААДАЯ!

„Ажалай бүтээсые ...эшэлүүлхэ, ажалай ... журамда орохо, ...ын ба ажабайда... социалис эрхэ ну...эл хангаха хэрэгтэ ...дэлмэришэдэй ушар ... мэдэжэ, һайн ...араа үүсхэл гар...ын үльгэр жэшээ ...эндэ харуулдаг ту...аал „коммунис ...ботнигууд“ тон ехэ, ...хэтэ удха шанар...“

В. И. ЛЕНИН.

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 94 (14114) | 1973 оной апрелиин 21, суббото | Сэн 2 мүнгэн

МҮНӨӨДЭР — КОММУНИС СУББОТНИК

ЭРШЭТЭ АЖАЛАА—ЭХЭ ОРОНДОО

...И. Ленинэй түрэһэн ..., мүн табан жэлэй ...эхы жэлэй түсэбые ...алан дүүргэхэ хэрэгтэ ...улагдаһан коммунис ...отник энэ үдэр үнгэргэ...эрээндэ бултадаа хабаа...аанень уряалһан Моск...түрүү коллективүүдэй ...лые Улаан-Үдын про...енна предприятинуудай ...мэрилэгшэд халуунаар ...эһэн байна.

...иазаводой, локомотив... заһабарилгын, «Тепло...ор» заводуудай, локомо... депогой, 834-дэхи ба...-хабсаралгын поездын ...тивүүд москвагайхи...эхэлые эгээл түрүүлэн ...агаад, энэ үдэрые габ... ажалаар тэмдэглэхэ ...шиидээ. Коммунис суб...ик эмхитэй һайнаар үн...ын тула бүхы пред...инуудта штаб, комис... эмхидхэгдэһэн юм. ...үдэр хэды зэргын ажа...эгдэхэ, субботнигто хэ...нэй хабаадалсаха, табан ... жасада хэды түхэри... оруулагдаха байһаниинь ...һээ тодорхойлогдобо.

«Юһэдэхи табан жэлэй жасада» гэһэн тэмдэгтэй тусхай хуудаһанууд авиазаводто хэблэгдэжэ, субботнигой үедэ хүдэлмэришэдэй хэһэн ажал эндэнь мүнөөдэр бэшэгдэхэ юм. 10-дахи, 14-дэхи цехүүдэй коллективүүд субботнигто бултадаа хабаадалсажа байна. Хүдэлмэришэд мүнөөдэр «Найман часай даабарие 6 часай туршада» гэһэн уряа соносхожо, станогуудайнгаа дэргэдэ жагсабад. Цехүүдэй түрүүшүүл И. И. Рыжов, Г. С. Кащеева, В. И. Пестеров, Г. В. Шустов болон бусад нүхэд халаанай даабариһаа холо үлүү ажал бүтээхэ уялга абаа. 14-дэхи цехэй токарь, слесарьнүүд халаанай даабарие 170—180 процент дүүргэхэ уялга абаад, энэ үдэр габшагайгаар ажаллахыень бусад хүдэлмэришэдөө уряалба.

Коммунис субботнигые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ ехэ бэлэдхэл ЛВРЗ, «Теплоприбор», прибор бүтээлгын заводуудта, локомотивна деподо, нарин сэмын фабрика болон бусад зарим предприятинуудта хэгдээ.

«Теплоприбор» заводой коллектив урдань алмаһан хара, үнгэтэ металл, түлишэ, электрын элшэ хүсөөрөө мүнөөдэр продукци бүтээхэ гэжэ хараалаанхай. Завод 37 мянган түхэригэй продукци бүтээхэ юм. Энэнь юрын үдэрэй дунда зэргын продукцитай сасуулхада 20 процентээр үлүү ехэ. Мүн урдань алмаһан материал, хэрэгсэлнүүдээ хэрэглэн ажаллажа, 61 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаха уялга абаһан «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд коммунис субботнигто эдэбхитэйгээр гараба.

Амаралтын үдэрнүүдтэ үйлэдбэреэ зогсоодоггүй, тусхай графигай ёһоор ажалладаг зарим предприятинууд, жэшээлхэдэ, шэлэй завод, нарин сэмбын фабрика, мелькомбинат, локомотивна депо, гормолкомбинат, хлебокомбинат болон зарим бусад фарика, заводой коллективүүд «Улаан субботнигой» жасада оруулагдаха продукци апрель һарын эхинһээ гаргажа захалаа.

Сэмбэ нэхэгшэд өөһэдынгөө амаралтын үдэрнүүдтэ ажаллажа, 150 мянган түхэригэй продукци бүтээгээд байна. Тэрэ тоодо 3 мянган погонно метр нооһон бүд нэхэгдээ, 3 тонно утаһан ээрэгдээ. Тэрэнэй 3,3 мянган түхэригынь табан жэлэй жасада оруулагдаһан байна. Мелькомбинадай коллектив 23,7 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаад, 1.100 түхэригые энэ жасада оруулаад, субботнигые угтабад.

Тусхай графигай ёһоор ажалладаг предприятинууд табан жэлэй жасада 14 мянган түхэриг оруулаад байна.

Городой предприятинууд субботнигой үдэр 2 миллион түхэригэй промышленна продукци, тэрэ тоодо 113 тонно шэрэм болон булад шудхалаа, 80 тонно шудхалаагай зүйл, 80 мянган түхэригэй приборно продукци, нэрлэбэл, 10 тонно металл конструкци, 1 автокран, 16 электродвигатель, ондоошье продукци, эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ гэжэ хараалаанхай.

Ажалай ветерануудай урдань хүдэлдэг завод, фабрикануудтаа ерэжэ, өөрынгөө туһа нэмэри оруулдагынь һайн һайхан заншал болонхой. Мүнөөдэр авиазаводой, ЛВРЗ-гэй ажалай ветеранууд түрэл болоһон цехүүдтээ ерэжэ, ажал хэлсэхэнь. Заводоуправлениинүүдэй, цехүүд, таһагуудай инженер, техниигүүд өөһэдынгөө мэргэжэлээр ажалай газарта, станогуудай дэргэдэ жагсан ажаллаха юм.

Мүнөөдэр барилга-хабсаралгын ехэ хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдаа. Барилгашад энэ жэлдэ ашаглалгада тушаагдаха ёһотой барилгануудта хүсэ шадалаа мүнөөдэр зорюулхань. «Баргажан» гостиница. ТЭЦ-эй, БМДК-гай цехүүдэй, ипподромой барилгада олон хүн хабаадалсаха байна .

Тэдэндэ городой студентнүүд ехэ туһаламжа хүргэхэ юм. 2 мянган студентнүүд субботнигто гаралсаха. Мүнөөдэр барилга-хабсаралгын 180 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэгдэхэ гэжэ багсаагдана.

Хамта дээрээ городой 140 мянган ажалшад коммунис субботнигто хабаадалсаха юм. Тэрэнэй 65 мянганиинь сэхэ үйлэдбэри дээрэ ажаллаха. 70 мянганиинь городые болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри хэхэ.

Автотранспортна предприятинууд арадай ажахын 40 мянган тонно ашаа шэрэхэ гэжэ хараалба. Городоймнай ажалшад энэ үдэр ажал хэжэ олоһон 200 мянган түхэригэй салин хүлһые табан жэлэй даабарие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө жасада оруулха болоо.

Мүн болбосон түхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ юм. Город микрорайонуудта хубаагдаа. Эдэ районууд предприяти, организацинуудта хубаагдан даалгагдаад, урдань хараалагдаһан ажал тэндэ хэгдэхэ байна.

Городой ажалшад бултадаа коммунис субботнигто гаража, эршэтэ ажалаа Эхэ орондоо зорюулан ажаллаха байна.

Б. ОЧИРОВ,
субботник үнгэргэхэ городой комиссиин гэшүүн.

Цырен-Дулма ДОНДОКОВА

ТҮҮДЭГҮҮД, ТҮҮДЭГҮҮД...

Хабарай сэнхирхэн
түүдэгүүд,
түүдэгүүд,
Һаналдам яларнат,
мүшэдөөр,
ошодоор.
Зүеын түүдэгүүд
бэшэлтэ даа,
дүлэн.
Зүрхэнүүдэймнай халуухан
гэршэлтэ даа.
дуран.

Багша Ленинэймнай
бадаргаһан түүдэг
Түүхымнай хуудаһа
гэрэлтүүлдэг,
Ильчэй түлиһэн
«Ошонһоо»
Эбхэрмэ түүдэг болон
орьёлоо.
Хабар бүри сэнхирхэн
түүдэг
Хабарай дүлөөр Ороноо
шэмүүлдэг,
Апрелиин 21-эй үдэр
Ажалай табараагаар
ерэдэг.
Хүнхинэнэ хүсэтэ
машина, балта,
Хүдэлнэбди энэ үдэр
булта,
Хадаш урбуулхаар
бэлэмди,
Хабсаран машинануудааш
хэнэмди.
Хүлеэһэн үдэрэйнгөө
урдаһаа
Хүрзэнүүднай хүгжэмөө
утзараа,
Соробхино ажалай
түүдэгүүд
Солбоноор хүдэлнэ
хүнүүд.
Халуун түүдэгтэ
өөрынгөө хуби
Хамжуулһандаа хүхи.
Мүрысэнэ балерина
хүдэлмэришэнтэй,
Мүльһэн дээр балет
эхилэнхэй.
Сугтаа хүдэлхэдөө
эдэнүүдээр
Шуһантнай халана гү,
поэдүүд?
Шуран хурса мүрнүүд
Шудхагдаг лэ даа ажалай
дэгнүүлээр.
Шүлэгөө бэшэжэ
шадахалши даа,
Шүрэбөө, поэт,
шангадхалши даа.
Бага сага мэгдээд алхаяа
Барбаадай дээрээш
буулгаа һаа,
Ео-ёоо,—гэжэ бү
ёолоорой,
Ёгтоёол хэлэһэн зандаа
тоншоорой.
Апрель һарын алхаса
иимэ шанга,
Ажал ехэ, бултынь ханга.
Алсаг, алсаг алхасатай
Алагхан шубуудш
ажалтай.
Хабарай наран мэшэрээ,
Хадын саһан шэшэрээ.
Һүхэеэ хурсадаһан
тоншуул
Хүбшэдэ наярна,
бушуул.
Байгаалиин субботник
хабадаа
Баһал үнгэрнэ хаһадаа.
Мундуу ажалай
гэршэнүүд —
Мушхаран носөно
түүдэгүүд...
Мүнхэ бадардаг түүдэгтэ
Мүрнүүдни шаруулаад
халуунууд.
Эхилэл даа шог энеэдээ,
Енеэлдэһээр тараял даа
гэр гэртээ.

А. Н. Косыгин Сириин түсэблэлгын министртэй хөөрэлдэбэ

Экономическа, техническэ харилсаа холбооной совет-сириин саг үргэлжын комиссиин түрүүшын заседанида хабаадахын тула Москва ерэһэн Сириин Араб Республикын делегациин толгойлогшо, Сириин түсэблэлгын министр Мустафа Халляджтай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин апрелиин 19-дэ Кремль соо уулзаба.

Хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ А. Н. Косыгин, Мустафа Халляджа хоёр талые һонирхуулдаг асуудалнуудаар, тэрэ тоодо совет-сириин экономическа харилсан туһалалсалгын зарим асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэһэн байна.

ГКЭС-эй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, Сириһээ Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Жамиль Шайя хөөрэлдөөндэ хабаадаба.

(ТАСС).

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

„Интеркосмос-Коперник 500“ ниидхүүлэгдээ

Замбуулинай дайдые амгалан зорилгоор шэнжэлхэ ба ашаглахын тула социалис оронуудай бэелүүлдэг харилсаа холбооной программатай зохилдуулан, «дэлхэйе тойрон ниидэхэ «Интеркосмос-Коперник 500» гэжэ «Интеркосмос» түхэлэй юһэдэхи хэмэл одон 1973 оной апрелиин 19-дэ Советскэ Союзһаа дэгдээгдээ.

Поляк, совет мэргэжэлтэдэй бэлдэһэн, замбуулинда хэгдэһэн энэ туршалгань агуухэ поляк эрдэмтэ Николай Копренигэй түрэһөөр 500 жэлэй ойдо зорюулагдана.

0,6—6,0 мигагерцын частотатай оршом соо Наранһаа сасардаг радио-элшые шэнжэлхэ ба дэлхэйн ионосферые тодорхойлон тайлбарилха зорилготой научна аппаратура энэ хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой.

«Интеркосмос - Коперник 500» гэжэ хэмэл одон иимэ параметрнүүдтэйгээр замбуулинай замда гаргагдаа гэбэл:

— Газарай нюруунһаа холодолгын наада захань (перигей) — 202 километр;

— Газарай нюруунһаа холодолгын саада захань (апогей)—1551 километр;

— замайнь һөөлжэлгын хэмжээн — 48,5 градус;

— Дэлхэйе тойрон ниидэхэ сагай хэмжээн—102,2 минута болоно.

Хэмэл одон дээрэхи научна аппаратура: Польшын Арадай Республикада зохёогдоһон ба бүтээгдэһэн радиоспектрографһаа, Советскэ Союзда зохёогдоһон ба бүтээгдэһэн бага частотатай, ехэ частотатай ионосфернэ зондоһоо бүридэнэ.

Хэмэл одон дээрэхи научна аппаратура ба бусад түхеэрэлгэнүүд һаадгүй һайнаар хүдэлнэ.

Советскэ Союзай газар дээрэһээ команда үгэдэг, хэмжэн тодорхойлдог бүлэг түхеэрэлгэнүүдтэй станцинууд хэмэл одон дээрэһээ дамжуулагдаһан мэдээнүүдые таһалгаряагүй угтан абана. ЧССР-тэ зохёогдоһон, «Интеркосмос - Коперник 500» гэжэ хэмэл одон дээрэ тодхогдоһон телеметрическэ тусхай дамжуулагшын туһаламжаар ЧССР-эй газар дээрэхи станцинууд научна мэдээнүүдые мүн лэ угтан абана.

Социалис оронуудай астрофизическэ ба геофизическэ обсерваторинууд хэмэл ододой туһаламжаар туршалгануудай хэгдэхэ үедэ Нарые, Дэлхэйн ионосферын байдалые синхронно аргаар элдэб долгинуудта адаглан шэнжэлнэ.

Польшын Арадай Республикын, СССР-эй мэргэжэлтэдһээ бүридэһэн тусхай бүлэг хэмэл одон дээрэхи научна аппаратурын хүдэлмэри залан хүдэлгэнэ.

...АДАЙ АССР-эй ПРОМЫШЛЕННОСТИИЕ ХҮГЖӨӨХЭ ...ЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ТАЛААР 1973 ОНОЙ ...ДЭХИ КВАРТАЛАЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ МЭДЭЭСЭЛ

...ликын промышлен... продукци худалдаха ...ой нэгэдэхи квартал...аа 102 процент дүүр... Промышленна шуха...гүүдые үйлэдбэрилхэ ... олонхинь дүүр... Нёдондо жэлэй энэ ...й сасуулбал, про... үйлэдбэриин ур... процентээр дээшэ...

Республикын промышленностьда ажалай бүтээсэ 5 процентээр дээшэлээ. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар продукци үйлэдбэрилгэ 65 процентээр ургаһан байна.

Промышленностиин гол һалбаринуудта продукци үйлэдбэрилгын ургалтын хэмжээн иимэ тоонуудаар тодорхойлогдоно:

	1973 оной нэгэдэхи кварталые 1972 оной I кварталтай сасуулхада, процентээр
...энергетикэ	107
...(нүүрһэнэй) промышленность	107
...бүтээлгэ ба металл болбосоруулга	109
...ной, модо болбосоруулгын болон целлю-...арһанай промышленность	103
... материалнуудай промышленность	103
...промышленность	107
...ой промышленность	113

...-Үдэ городто ба рес... зарим промышлен...уудта продукци ху... түсэбэй дүүргэлтэ ...үйлэдбэриин хэмжээ...алта иимэ байгаа:

	Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1973 оной I кварталые 1972 I кварталтай сасуулхада процентээр
... город	102	109
...одо:		
... район	100,6	103
...рожно	99,9	110
...	103	109
...	109	115
...	102	100,8
...	93	96
...	98	104
...	107	103
...	104	119
...	103	107
...	102	105
...	98	99
...	97	112

1973 оной апрелиин нэгэнэй байдалаар республикын промышленна 168 предприяти түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримаар хүдэлнэ. Промышленна бүхы продукциин 99,5 процентнь эдэ предприятинууд дээрэ үйлэдбэрилэгдэбэ. Шэнэ гуримаар хүдэлдэг промышленна предприятинууд продукци худалдаха кварталай түсэб 102 процент дүүргэээ. Нёдондо жэлэйхитэй жэшэхэдэ, промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 8, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэ 5 процентээр ехэ болоо.

1972 оной январь—март һарануудта продукци худалдалгын түсэб, продукци абалгын ургалта болон ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэ предприятинууд, управлени болон министерствэнүүдээр туд тудтань абажа харахада, иимээр дүүргэгдэһэн байгаа:

	1973 оной нэгэдэхи кварталда продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1973 оной I кварталые 1972 оной I кварталтай жэшэхэдэ процентээр: үйлэдбэриин хэмжээн	ажалай бүтээсэ
...шина» завод	103	109	107
...бор» завод	100,5	128	123
Локомотив-вагон заһабарилгын завод	101	106	106
Түмэр-бетон зүйлнүүдэй Таловска завод	100,4	102	106
«Бурятэнерго» гэжэ районно управлени	99,7	107	110
Галуута-Нуурай шахта	102	96	103
Бага-Холбоолжоной уурхай	98	122	104
«Татарский ключ» карьер	103	100,3	99,6
Тимлюйн цементын завод	100,3	96	98
Тимлюйн асбоцементнэ завод	102	110	117
«Забайкаллес» комбинат	98	101	101
Элхиин авто-заһабарилгын завод	87	83	83
«Буржелезобетон» үйлэдбэриин нэгэдэл	101	105	106
Улаан-Үдын шэлэй завод	100,3	94	95
Нооһо угаадаг Улаан-Үдын фабрика	102	106	100,1
Нарин сэмбын фабрика	103	111	109
Һүнэй промышленностиин Буряадай республиканска үйлэдбэриин нэгэдэл	111	108	110
Мяханай промышленностиин Буряадай республиканска үйлэдбэриин нэгэдэл	106	116	114
Байгалай загаһанай промышленна трест (Буряадай АССР-эй газар дээрэхи)	115	144	96
«Сельхозтехника» гэжэ Буряадай республиканска нэгэдэл	103	102	99,0
«Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай комбинат	66	108	112
Хилээмэнэй продуктнуудай Буряадай республиканска үйлэдбэриин управлени	105	101	106
Хэблэлэй, полиграфиин ба номой худалдаа наймаанай хэрэгүүдэй талаар Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй управлени	103	102	105
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй промышленностиин министерствэнүүд болон управленинүүд	102	109	101
Нютагай промышленностиин министерство	104	115	103
Эдеэ хоолой промышленностиин министерство	102	102	100,9
Ой модоной ажахын министерство	109	142	107
Түлишын промышленностиин управлени	102	111	104
Барилгын материалнуудай промышленностиин управлени	101	103	106

Республикын олонхи промышленна предприятинууд, республикамнай бүхы дээрээ продукци худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэбэшье, 28 предприяти гэхэ гү, али бүхы предприятинуудай 14 процентнь нэгэдэхи кварталай түсэб дүүргээгүй, түсэбөөр хараалагдаһанһаа 3,3 миллион түхэригэй продукци багаар худалдаанда гаргаа. Эдэ гээгдэжэ ябаа предприятинуудай тоодо Зэдын комбинат, Ардасанай, Хүрбын, Хориин леспромхозууд, Байгалай модоной бааза. Элхиин авто-заһабарилгын завод, «Бурятцелинстрой» үйлэдбэриин предприятинуудай комбинат, түлишын промышленностиин управлениин Хёлгын болон Ивалгын леспромхозууд, эдеэ хоолой промышленностиин министерствын 3 предприяти, ой модоной ажахын министерствын 3 лесхоз оролсоно.

Хүрбын леспромхоз, Байгалай модоной бааза, «Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин комбинат 1973 оной нэгэдэхи кварталай туршада һараһаа һарада продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүй.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

НҮҮРҺЭШЭД БЭЛЭН

Галуута-Нуурай нүүрһэнэй предприятинуудай коллективүүд улаан субботодо бэлдэһээр үнихэнэй. Апрелиин 2-һоо хойшо энэ коммунис субботнигой үдэр городой нүүрһэнэй предприятинуудай хэхэ хүдэлмэри тааралдуулан түсэблэхэ, эрхилхэ штаб байгуулагдаад, ажаллажа байна.

Штабай начальник, эндэхи нүүрһэнэй предприятинуудай партийна комитедэй секретарь нүхэр Н. Н. Медведевэй хэлэһэнэй ёһоор, апрелиин 21 дэ ямар предприяти юу хэхэб гэжэ хүсэд тодорхойлогдонхой, энээн тухай хүн зондо дуулгагданхай.

«Гусиноозёрская» гэжэ шахтын коллектив энэ үдэр 1900 тонно нүүрһэ үгэхэ, газар доогуур проходко хэхэ даабаряа дүүргэхэ, 80—84-дэхи лавануудһаа нүүрһэ абахын тулада бэлэдхэлынь дүүргэхэ, шахтанууд тээшэ ошоһон харгы заһабарилха, промышленна талмайнуудай, механическа цехэй эзэлдэг газарые сэбэрлэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Холбоолжоной уурхайн коллектив хамта дээрээ 14 мянган дүрбэлжэн метр хэмжээнэй малталга хэхэ, 2.144 тонно нүүрһэ вагонуудта ашаалжа ябуулха, 300 метрэй зайда түмэр замай харгы шэнээр табиха, заһабарилха юм.

Манай корр.

УРЯА ДЭМЖЭГДЭЭ

Улаан-Үдэ хотын ажахын управлениин авто ажахынуудта ленинскэ субботник үнгэргэхэ талаар хэмжээ ябуулга хараалагдаа.

Тиихэдэ ажахын 110 автомашина субботнигто хабаадуулагдажа, 600 тонно ашаа, 300 кубическа метр бог шорой, 724 кубическа метр уһа зөөхэ байна.

Коммунис ажалай ударнигууд С. А. Сизых, А. Ф. Гребенщиков, И. В. Мельников, Л. П. Бурлов, В. Н. Стрекаловский гэгшэд алмагдаһан түлишөөрөө ажаллаха гэһэн уряае управлениин бүхы жолоошод халуунаар дэмжээ.

Б. ЖАЛСАНОВ,
коммунальна ажахын управлениин гаражай механик.

БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

Владимир Ильич Ленинэй түрэһэн үдэртэ зорюулагдажа, городой ажалшадай баярай суглаан үсэгэлдэр Буряадай оперо, баледэй театр соо болобо.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 103 жэлэй ой тухай элидхэл «Правда Бурятии» газетын редактор Н. К. Щекотов хэбэ. Удаань баярай суглаанда хабаадагшад концерт хараа. Ленинэй орденто оперо, баледэй театрай артистнар ехэ концерт табиһан байна.

Июниин 17-до—нютагай Соведүүдэй һунгалта

УЛААН-ҮДЭ

Октябрьска районой һунгуулиин комиссида ажалай түрүүшүүл дэбжүүлэгдэжэ эхилбэ. Эндэхи республиканска больницын хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаанда хабаадагшад районойнгоо һунгуулиин комиссида врач — невропатолог **Надежда Ивановна Жуковае** дэбжүүлбэ.

Мүн энэ районой 20-дохи һургуулиин профсоюзна организациин гэшүүдэй хамтын суглаан өөһэдынгөө зэргэһээ багша **Сталина Владимировна Мантатовае** Октябрьска районой һунгуулиин комиссида дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар баталан абаһан байна.

Барилга-хабсаралгын нэгэдэхи управлениин дархашуулай бригадир **Алексей Ефимович Островерхов** тус районой һунгуулиин комиссида дэбжүүлэгдэбэ.

Автотранспортна 2-дохи предприятиин коллективэй хамтын суглаан дээрэ районой һунгуулиин комиссида өөрынгөө түлөөлэгшые дэбжүүлхэ тушаа асуудал хэлсэбэ. Районой һунгуулиин комиссиин бүридэлдэ тус предприятиин начальник, коммунист **Алексей Николаевич Зонтаг** гэгшые дэбжүүлхэ гэжэ тогтообо.

ЗЭДЭ

Нютагай Соведүүдые һунгаха аймагай һунгуулиин комиссида өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые дэбжүүлхэ асуудалаар ажалшадай коллективүүдэй, олониитын организацинуудай хамтын суглаанууд хаа-хаанагүй үнгэргэгдэхэ байна.

Тус аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд һаалиин фермые даагша, партиин гэшүүн **Анна Георгиевна Юговае** аймагай һунгуулиин комиссида дэбжүүлхэ гэһэн һанамжа суглаан дээрэ нэгэн дуугаар баталаа.

«Октябрьский» совхозой профсоюзай организациин гэшүүд өөһэдынгөө зэргэһээ **Перфил Тархович Тарабукиние** аймагай һунгуулиин комиссида дэбжүүлхэ гэжэ шиидэбэ. КПСС-эй гэшүүн нүхэр П. Т. Тарабукин, тус совхозой директор, олониитын ажалда эдэбхитэй хабаадагша болоно.

Ленинэй орденто Борьёогой совхозой хүдэлмэришэд, алба хаагшадай хамтын суглаан совхозойнгоо түрүү хонишодой нэгэн, ахалагша хонишон **Аюши Дугарович Цырендоржиевые** аймагай һунгуулиин комиссида дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол нэгэн дуугаар баталан абаһан байна.

МҮНӨӨДЭР—КОММУНИС СУББОТНИК

АГУУ ҮҮСХЭЛЭЙ ҮРГЭЛЖЭЛЭЛ

Партиин болон гүрэнэйнгөө ажабайдалдахи гайхамшаг үйлэ хэрэгүүдые Эхэ оронойнгоо аша туһада түлөөһэгүйгөөр хүдэлжэ, коммунис субботнигуудаар тэмдэглэдэг — иимэ һайн һайхан ёһо гурим манай орон дотор заншанхай. Иимэ субботнигуудые ажалай һайндэр гэжэ арад зоной дунда хэлсэдэг болоо.

Московско-Казанска түмэр замай Москва-Сортировочная гэжэ депогой хүдэлмэришэдэй үүсхэлээр 54 жэлэй урда тээ манай орон дотор түрүүшын коммунис субботник үнгэргэгдэһэн юм.

Уданшьегүй манай ороной заводууд болон фабрикануудай хүдэлмэришэд энэ үүсхэлыень дэмжээ һэн.

Владимир Ильич Ленин эдэ субботнигуудые агууехэ үүсхэл мүн гэжэ нэрлээд, эдэ субботнигуудые үндэрөөр сэгнэһэн юм. Энэ гайхамшаг үүсхэл хадаа ажалдаа коммунис ёһоор хандаһанай бодото гэршэ, шэнэ юумэнэй бии боложо эхилһэн, коммунизмын бодото эхин гээшэ гэжэ агуу багша хараһан байна.

В. И. Ленинэй зохёолнууд дотор коммунис субботнигуудай агууехэ удха шанар тухай оло дахин харуулагданхай. Экономико хүгжөөхэ, олон түмэниие хүмүүжүүлхэ түгэс зэбсэг болохо социалис мүрысөөн имагтал агууехэ үүсхэлһээ эхитэй юм.

Түрүүшын субботнигууд хадаа хүн зоной сэдьхэл бодолдо бии боложо эхилһэн гүн гүнзэгы үндэһэн хубилалтануудай эхин гэжэ багша Ленин хараһан байна. Юуб гэхэдэ, иимэ үндэһэн хубилалта хадаа буржуазиие засаг түрэһөөнь унагааһанһаа бүришье бэрхэшээлтэй, бүришье гүнзэгы шэнжэтэй.

Коммунис партиин уряагаар 1920 оной майн 1-дэ Бүхэроссиин субботник — маёвка үнгэргэгдөө һэн. Москвада болоһон түрүүшын коммунис субботнигуудай үедэ олон паровоз, вагонууд, элдэбын машина, станогууд заһабарилагдаа, хэдэн олон мянган заводой ашаан буулгагдаһан, ашаа тээгдэһэн байгаа. Юрын үдэрнүүдтэ орходоо субботнигуудай үедэ ажалай бүтээсэ хоёр-гурба дахин, заримдаа таба дахин дээшэлдэг байба.

Мүнөө үнгэргэгдэжэ байгаа Коммунис субботнигууд хадаа Ленинэй сурталай зохёохы агуу хүсэнэй, совет патриотизмын гэршэ мүн болоно, коммунис байгуулалтын асари ехэ түсэбүүдые дүүргэхын тулада манай ороной ажалшадай бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаар бэлэн байһые гэршэлнэ.

1969 оной апрелиин 12-то үнгэргэгдэһэн Бүхэсоюзна субботник түрүүшын коммунис субботнигуудай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаа һэн. Манай ороной ажалшад дайшалхы ёһо заншалдаа үнэн сэхэ байһанаа, ниитынгээ уялгые үндэр дээрэ үргэжэ ябаһанаа энэ үдэр харуулаа бэлэй. КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС субботнигто хабаадаһан бүхы ажалшадай шэн габьяата ажалые үндэрөөр сэгнээд, Эхэ оронойнгоо аша туһада коммунис ёһоор ажаллаһанайнь түлөө баясхалан хүргэбэ. Энэ субботнигто хүдэлжэ, ажалшадай олоһон мүнгэн Москвада баригдаха бадаган үбшэн эмнэлгын ехэ зургаанда, Сибирь болон Дурна зүгтэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ асуудал шэнжэлдэг эрдэмэй комплекс барилгада һомологдоһон байгаа.

1970 оной апрелиин 11-дэ үнгэргэгдэһэн Бүхэсоюзна коммунис субботник В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаа һэн.

Коммунис субботнигһоо ороһон мүнгые КПСС-эй ЦК, Советскэ правительство арадай гэгээрэл, элүүрые сахиха хэрэг һайжаруулгада һомолоо. Эхин, дунда һургуулинуудые, больницанууд, поликлиникэ болон медицинын бусад эмхи зургаануудые бариха, хото, хүдөөдэ хүдэлмэришэн залуушуулай һуралсал улам үргэдхэхэ, промышленностьда мэргэжэл түгэс хүдэлмэришэдые, хүдөө ажахыда трактористнар, механизаторнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ зорюулагдаа.

КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ 1971 оной апрелиин 17-до үнгэргэгдэһэн Бүхэсоюзна коммунис субботнигто 120 гаран миллион хүн хабаадаа һэн. Энэ үдэр 553 миллион түхэригэй промышленна продукци бүтээн гаргагдаа, табан жэлэй жасада 125 миллион түхэриг оруулагдаа. Ажалшадай һанамжа хараада абтажа, Москвада бодхоогдохо зүрхэ һудаһанай үбшэн аргалха кардиологиин институт, мүн республиканууд, хизаарнууд, областьнууд болон томо томо городуудта тусхай шэглэлэй кардиологиин, бусад эмнэлгын байшангуудые барилгада энэ мүнгэн һомологдоһон байна. Мүн Москвада баригдаха залуушуулай ордондо энэл мүнгэнһөө гаргашалагдаха юм.

Удаадахи 1972 онойшье коммунис субботнигто манай ороной ажалшад үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулһан байна. Ильичэй түрэһөөр 102 жэлэй ойдо энэ субботник зорюулагдаа һэн.

Бүхы совет арадтаяа хамта манай республикын ажалшад Бүхэсоюзна бүхы субботнигуудта эдэбхитэйгээр хабаададаг байба. Жэшээнь, нёдондо апрелиин 15-да Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэгдэһэн субботнигто 150 мянган хүн хабаадаа. Эдэнэр 1 миллион 700 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаа, 191 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри бүтээгээ. Энэ үдэр олоһон мүнгэнһөө Бүхэсоюзна субботнигой жасада 189 мянган түхэриг оруулагдаа.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 103 жэлэй ойдо зорюулжа, байгша оной апрелиин 21-дэ Бүхэсоюзна коммунис субботник үнгэргэгдэхэнь. Энэ хадаа ороной промышленна түрүү предприятинуудай ашата үүсхэл мүн.

Буряад ороной ажалшадта коммунис субботник үшөө юугээрээ онсо удхатайб гэхэдэ, манай республикын байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн ойртожо байһан үедэ субботник үнгэргэгдэнэ.

Улаан-Үдэ городой Советскэ районой ажалшад коммунис субботнигто урданайхидал адли эдэбхитэйгээр хабаадажа байна. 42. мянгаад хүн субботнигто гараба. Хүдэлмэришэд ажал дээрээ хүдэлхэ, мүн районой үйлсэ гудамжануудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ юм. Энэ үдэр 1 автокран, 100 киловатт хүсэтэй 16 электродвигатель, 2,5 мянган электрокипятильник, 5 тонно шаажан амһарта, 500 паар валенка, эрэшүүлэй 1.700 гадар самса, 370 хүшэмэл хүүртиг болон бусад продукци бүтээн гаргагдаха юм.

Районой промышленна предприятинууд энэ үдэр 150 мянган түхэригэй валова продукци гаргаха. Энэ үдэр олоһон мүнгэнэй 48 мянган түхэригынь табан жэлэй жасада эльгээгдэхэ юм.

Барилганuудта, илангаяа ойн баярай жэлэй барилгада, онсо анхарал табигдаха байна. «Баргажан» гостиница, выставкын заал, ажаһуудалай эрилтэ хангадаг ордон, Буркоопсоюзай байшан, Ленинэй, Ербановай, Ивалгын үйлсэнүүд онсо яаралтай барилгануудай тоодо ороно. Барилгашадһаа гадна һуралсалай газарнууд болон эмхи зургаануудһаа 2.100 хүн эдэ барилгануудта хүдэлхэ юм. Мүнөөдэрэй субботнигто бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. КПСС-эй районно комитет ленинскэ субботнигто бэлдэхэ, үнгэргэхэ тусхай штаб байгуулаа. Мүн предприятинуудта, организацинууд болон һуралсалай газарнуудта иимэ штабууд байгуулагданхай.

Субботнигто бэлэдхэлэй үедэ штабай гэшүүд предприятинууд болон эмхи зургаанай коллективүүдтэ эмхидхэлэй зохихо хүдэлмэри ябуулаа. Бэлэдхэлэй ябаса тухай предприятинууд болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организацинуудай секретарьнарай тоосоо штабта шагнагдаһан байна. Апрелиин 17-до штабай һүүлшын заседани боложо, районой ажалшадай субботнигто бэлэдхэл хаража үзэгдэбэ.

Бүхэсоюзна коммунис субботнигой үдэр манай районой түрүү «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд коммунис ажалай үльгэр жэшээ харуулхань лабтай. Тус заводой коллектив субботник үнгэргэхэ тухай Москвагай хүдэлмэришэдэй үүсхэл түрүүшээр дэмжээд, республикын ажалшадта хандаһан байгаа. Мүн судна бүтээлгын заводой мастер Ильичевэй хүтэлбэрилдэг слесариин участогой хүдэлмэришэд коммунис субботнигые габшагай ажалаар тэмдэглэхэ гэжэ коллектив соогоо үүсхэл гаргаһан юм.

Мүнөөдэр Улаан-Үдын оёдолой фабрикын хүдэлмэришэд мүн лэ габшагайгаар хүдэлжэ оробо. Коммунис субботнигто эрхим һайнаар хүдэлжэ, найман часай даалгабариие зургаан час соо дүүргэхэ гэжэ комсомол басаган Полина Арепьевагай үүсхэлые тус коллективэй гэшүүд нэгэн дуугаар дэмжэнхэй.

С. М. Кировэй нэрэмжэтэ заводой, сабхи, валенка хэдэг фабрикын, пивын заводой хүдэлмэрилэгшэд, авиаторнууд, автобус болон таксида хүдэлдэг жолоошод болон бусад энэ үдэр мүн лэ эршэтэйгээр хүдэлхэ юм.

1973 он хадаа юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы жэл мүн. Энэ жэлые бүтээсэ ехэтэй, габшагай ажалай жэл болгохо гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК ороной бүхы ажалшадта хандаһан байна. Коммунис субботнигой ажалай эршэ, дэбжэлтэ бүхэли жэлдээ үльгэр жэшээ олохо байһанлань һэжэглэлтэгүй.

С. БУЛДАЕВ,
КПСС-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ—үргэн дэлисэ

ҮГЭҺЭН ТАНГАРИГТАА ЭЗЭД

«Аха үеын зонһоо үйлэ хэрэгыень нэрэтэй түрэтэйгөөр халан абажа ябаа манай залуушуулда амаршалгын үгөөр хандана бди. Манай эрын гурбадахи мянган жэлэй эхиндэ Совет Социалис Республиканудай Союзай ямар болоод байхань гол түлэб эдэнэрһээл дулдыдаха байна ха юм» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулагдаһан баярай хамтын заседани дээрэ хэһэн элидхэл соогоо дурдаа һэн. Залуу үетэндэ зорюулагдаһан эдэ үгэнүүдтэ харюу болгон, манай республикын комсомолшууд болон залуушуул бүри габшагайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхэ байһанаа элирхэйлээ.

1973 ондо бэелүүлхээр хараалагдаһан түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ ехэ тэмсэлдэ хүбүүд, басагадые элсүүлхэ хэрэг хадаа комсомолой түрүүшын ээлжээндэ шиидхэхэ гол шухала уялгань болоно. Коммунис партиингаа ехэ анхаралые, ехэ этигэл найдабариие харюулан, эршэтэйгээр ажаллаха, эрхимээр һураха, мүнөөдэр, үглөөдэр үсэглэлдэрэйхиһөө һайнаар хүдэлхэ уялгатай ха юм.

Иимэл гол эрилтэтэйгээр бүхэсоюзна комсомольско суглаан боложо үнгэрөө. Энэ суглаанда хабаадалсаһан республикымнай 110 мянга гаран хүбүүд, басагад юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы удха шанартай жэлдэ бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ оруулха хубитаяа тодорхойлһон байна. Тиихэдэ социалис мүрысөөнэй эмхидхэл улам һайжаруулха, промышленна, хүдөө ажахын үйлэдбэриин аша үрэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, доторой арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэн хэрэглэхэ асуудалнуудта анхарал ехээр хандуулагдаа һэн.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай абаһан тогтоолые манай залуушуул ехэ хүндэтэйгөөр хүлеэн абаһан байна. «Шанар һайнтайгаар, бага гаргашатайгаар ехэ продукци бүтээхын түлөө» хүдэлөөе завод, фабрикануудай цехүүдэй, барилгын газарнуудай, колхоз, совхозуудай бригада болон фермэнүүдэй коллективүүдэй дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэһэн уряа тунхаглагдаа. Энэ уряае манай Буряад ороной хүбүүд, басагад олоороо дэмжэнэ. Һайн амжалта туйлана. Жэшээнь, Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой залуу һаалишан Людмила Лаптева нёдондо үнеэн бүриһөө 2500 килограмм һү һааха даабаритай байһан аад, тэрэнээ 3017 килограммда хүргэһэн байна. Хориин аймагай Үдын совхозой һаалишан басаган Альфакур Газисова 2300 килограммай орондо 2700 болгобо. Зэдын аймагай «Мир» колхозой хонишон Софья Банзаракцаева харууһалжа байһан һүрэг хонидойнгоо 100 толгой бүхэнһөөнь 104 хурьга түлжүүлээ. Тиихэдэ Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина» колхозой механизатор Галина Сажина «МТЗ-50» трактораар жэлэй туршада 1087 гектар газар элдүүрилһэн тэнтэй хүдэлмэри хээ, 525 килограмм керосин алмаа бшуу. Улаан-Үдын нариин сэмбын фабрикын бүд нэхэгшэ Фаина Зарыпова түсэбһөө үлүүлэн 1798 метр сэмбэ нэхэһэн байха юм. Иимэ жэшээнүүд олон.

«Табан жэлэй түсэб 3,5 жэлэй туршада дүүргэхэ», «Залуу хүдэлмэришэн бүхэн түрүүшүүлэй ажалай бүтээсэ туйла», «Найман часай нормые долоон час соо бүтээхэ» гэхэшэлэн үүсхэлнүүд залуушуулаар дэмжэгдэнэ. 1973 оной даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө мүрысөөнэй дэлгэржэ байха үедэ элдэб түхэл маягтай үшөө олон үүсхэлнүүд, шэнэ хэрэгүүд мүндэлнэ. Жэшээнь, Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй вагон хабсаралгын цехэй комсомолшууд болон залуушуул энэ жэлэй туршада хүдэлмэриин сагһаа гадуур хүдэлжэ, гурбан вагон хабсарха уялга абанхай. Тэдэнэй нэгыень Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн һайндэр болотор бэлэн болгохо юм. «Теплоприбор» заводой слесарь-инструментальщик Алексей Плюснин 1973 оной даабариие долоо һара соо дүүргэхэ уялга абанхай. Энэ хүдэлмэришэнэй үүсхэл дэмжэгшэд эндэ улам олон боложо байна. Хурамхаанай аймагай комсомолшууд январиин 3-һаа 8 болотор ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэхэ габшагай үдэрнүүдые соносхожо, ехэ һайн жэшээ дэлгээ һэн.

Эдэ болон шэнээр мүндэлһэн бэшэ үүсхэлнүүд ВЛКСМ-эй областной комитедээр һайшаагдаһан, тэдэниие саашадань олоной хэрэг болгон улам дэлгэрүүлхэ эрилтэ комсомолой эхин организацинуудай үмэнэ табигданхай.

Комсомолой организацинууд, ВЛКСМ-эй гэшүүд болон залуушуул юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы жэлэйнь түрүүшын һараһаа захалжа, эршэ шангатайгаар хүдэлнэ, зориһондоо хүрэхэ дүүрэн арга боломжотой байһанаа гэршэлнэ. Захааминай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Доржи Шукуровай даадаг комсомол-залуушуулай хонишодой бригада, нооһо угаадаг фабрикын Валя Дмитриевагай, прибор-бүтээлгын заводой Надежда Томилинагай, Гусиноозерскын ГРЭС-эй Валентина Киселевагай хүтэлбэрилдэг бригаданууд, мүн комсомол-залуушуулай бусад олон коллективүүд бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, һарынгаа даабариие 115—150 процент дүүргэнэ.

Эдэ жэшээнүүд юу харуулнаб гэхэдэ, манай республикын комсомолшууд болон залуушуул энэ жэлые ажалай һайн үрэ дүнтэйгөөр дүүргэжэ шадаха байһанаа, үгэһэн тангаригтаа эзэн байха байһанаа гэршэлнэ бшуу.

Коммунис партимнай хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулна. Хүдөө ажахы дээрэ хүдэлхэ залуу үетэн ехэ олон хэрэгтэй. Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын, Бэшүүрэй, Баргажанай комсомолшууд болон залуушуул эмхитэйгээр, абьяастай бэрхээр нёдондо ургаса хуряалга дээрэ хүдэлһэн юм. Городуудай залуу үетэн хүдөөгэйхидтөө шадахыса туһалалсаа бэлэй.

Мүнөө хабарай тарилга газаа орожо ерэбэ. Энэ шухала хүдэлмэриие агротехническэ таатай зохид болзор соо, түргэнөөр, шанар һайнтайгаар хэжэ дүүргэхэ эрилтэ табигдана. Газар уһалалга, үтэгжүүлгэ, шэнэ ба боро газар хахалалга гэхэшэлэн шухала шухала хүдэлмэринүүд угтажа байна. Эдэл хүдэлмэринүүдые һайнаар хэжэ шадабал, али бүхы ургамалнуудай үндэр баян ургаса абаха байһамнай элитэ ааб даа. Яруунын, Бэшүүрэй, Зэдын аймагуудай таряашан залуушуул нилээд эрмэлзэлтэйгээр ажаллана. Жэшээнь, Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозой залуу үетэн воскресенигүүдые эмхидхэжэ, таряалан, сабшалан дээрэ 8000 тонно наг шэбхэ гаргаад байна. Мүн саһа барина. Дээрэ хэлэтдэһэн аймагуудай комсомолой организацинууд баян ургаса хуряажа абаха зорилгоёо тодорхойлонхой, али олон хэмжээ ябуулгануудые хараалаад, бэелүүлжэ байнхай бшуу. Гэхэтэй хамта олон аймагуудай комсомолой эхин организацинууд хабарай тарилгын хүдэлмэриин бэлэдхэлдэ халирхайтаар, эршэ һулатайгаар хабаадалсана.

Мал ажал хүдөө ажахын шиидхэхы һалбаринь гэжэ мэдэнэбди. Энэ һалбари хүгжөөлгэдэ комсомолшууд болон залуушуул хубитаяа мүн лэ горитойгоор [...] саха уялгатай. Му[...] республикын колхоз[...]зуудта 1400 гаран [...] һаалишад, 780 хони[...] залуу үхэршэд хүд[...]даг. Комсомол-залу[...] 154 коллектив бии.

Хүдөөгэй комсомо[...] гол зорилгонуудын[...] түбхын түрүүндэ [...] адууһа малда бардам [...] тэжээл абадаг бол[...] мэнүүдые оньһожор[...] дэлмэридэ эдэбхитэй[...] баадалсаха хэрэг [...] Үльгэр жэшээ [...] абьяастайгаар [...] ёһотойл нарин мэ[...] болохо, алмалта ба[...]лалтын ёһо гурим [...] ажалай журам [...] тэмсэлдэ эдэбхитэй[...] баадалсаха гэшэ ко[...] гэшүүдэй мүнөөдэр[...]шагүй зорилгонь [...] бшуу.

Залуу үетэниие [...] ёһоор, түрүү үзэл [...]гоор хүмүүжүүлхэ [...]ри ажал хэрэгтэй [...]боотойгоор ябуулаг[...]той, СССР-эй бай[...]һаар 50 жэлэй [...] партиин ЦК-гай Ге[...] секретарь нүхэр [...] Брежневэй хэһэн [...] КПСС-эй ЦК-гай, [...] Верховно Соведэй, [...]эй Верховно Совет[...] баярай хамтын [...] материалнуудые, [...] ЦК-гай декабриин [...] Пленумэй шиидх[...]дые ойлгуулха хүд[...] залуушуулайнгаа [...]гэнеэр ябуулха [...] комсомолой организ[...] ехэ харюусалгатай[...]дана. Олониитын дү[...]лагдадаг ойлгуулаж[...]дэлмэриин аша үр[...] элсүүлхы шэнжэтэй[...] тула оролдолго га[...] Энэ хүдэлмэриин уд[...]зэгы, далайсань ехэ[...] хадаа ажал хэрэгт[...]һатай, нүлөөлхы [...] байха ха юм даа.

А. ЛОСКУТ[...],
ВЛКСМ-эй об[...] комсомолой орг[...] таһагые [...]

Партийна эдэбхитэдэй суглаан

Зэдын аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан Петропавловка тосхондо боложо үнгэрөө. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. Р. Потепалов «КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй «ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэл тухай» элидхэлэй үндэһөөр үзэл сурталай-политическэ хүдэлмэриие, ажалшадые интернациональна үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хэрэгые саашадань улам һайжаруулха талаар аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудалаар суглаан дээрэ дэлгэрэнгы элидхэл хэһэн байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Ленинэй орденто Борьёогой совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ Г. С. Одоев, Ториин дунда һургуулиин директор Н. И. Тугаринов, ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Б. Б. Цыбиков, «Октябрьский» совхозой парткомой секретарь Б. Ж. Тарбаев болон бусад хабаадалсаа.

Зүбшэгдэһэн асуудалаараа партийна эдэбхитэдэй суглаан зохихо тогтоол абаа.

Б. ДАРМАЕВ,
КПСС-эй райкомой инструктор.

Хүртэйн леспромхоз «Забайкаллес» комбинадай түрүү предприяти юм. Тус леспромхозой коллектив жэл бүри үйлэдбэриингөө түсэб үлүүлэн дүүргэдэг. Юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэбые 101 процент дүүргэбэ. Түсэбһөө гадуур 800 кубометр модон бэлдэгдээ.

Шэнэ оньһон техникэ леспромхоздо үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Дээдэ складуудтахи ута модод «П-19» түхэлэй крануудаар ашагдана. Доодо складтань мүн лэ техникэ хэрэглэгдэдэг юм.

Хүртэйн леспромхозой жолоошод модо зөөдэг автомашинануудаа һайнаар ашаглажа шадана. Жолоошод Николай Белых, Николай Лазарев, Михаил Потёмкин гэгшэд халаанайнгаа даабаринуудые хододоо үлүүлэн дүүргэдэг юм. Бүхыдөө 60 гаран жолоошон тоологдоно.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: жолоошон Михаил Потёмкин; оператор Николай Канатаев пультуправлениин дэргэдэ; Хүртэйн леспромхозой доодо склад.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

НЭРЭДЭЭ ХҮРЭМӨӨР ХҮД[...]

Коммунис ажалай ударнигуудай [...]

Хяагтын трикотажна фабрикын коммунис ажалай 250 гаран ударник клубтаа сугларба. Эдэнэр үнгэрһэн жэлэй ажалай дүн гаргаад, саашанхи зорилгонууд тухайда хөөрэлдэһэн байна.

«Коллективэй нэрэ хүндэ», «Коллективэй туг» гэһэн уряа доро коммунис ажалай ударнигуудай суглаан болобо.

Фабрикын ашаглалгада оруулагдаһаар 15 жэл гүйсэбэ. Энэ хугасаа соо фабрикын хүдэлмэришэд олон мянган түхэригэй продукци гаргаа. Эндэ хэдэн жэшээ дурдая! 1962 ондо 3142 мянган түхэригэй продукци худалдагдаһан байгаа һаа, 1972 ондо энэ тоо 6.300 мянган түхэригэй болоо гэхэ гү, али хоёр дахинаар дээшэлээ. Һүүлэй жэлнүүдтэ ажалай бүтээсэ хараа байса дээшэлһэн байна. Дунда зэргээр нэгэ хүдэлмэришэнэй ажалай бүтээсэ иимээр дээшэлээ гэбэл: 1962 ондо 3.274 түхэригэй продукци гаргаһан һаа, 1972 ондо 6120 түхэригтэ хүрэһэн байна.

Байгша оной нэгэдэхи кварталдашье фабрика эршэтэйгээр хүдэлжэ гараа. Продукци гаргаха, худалдаха болон бусад даалгабаряараа түсэбөө сүм дүүргэһэн байна. Фабрикын коллективэй абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха байһаниие нэгэдэхи кварталай, мүн урда жэлнүүдэйшье дүнгүүд гэршэлнэ.

Коммунис ажалай ударнигууд бодото ажалаараа бусадта үльгэр жэшээ харуулна. «Бага гаргашатайгаар, һайн шанартай продукци ехээр гаргаха» гэһэн уряатайгаар эдэнэр хүдэлжэ байна. Табан хоногой даалгабариие дүрбэн хоногто дүүргэхэ гэһэн уялга 62 ударник абанхай.

Коммунис ёһоо[...] үнэн сэхээр ханда[...]дэг хүдэлмэриш[...] олошорно. Оёдол[...] Милютина, Н. Ф[...] А. В. Манькова [...]пылова, Р. Р. До[...]лон бусад эдэн[...] ороно.

Коллективэйнгээ [...]дые дээрэ үргэн, [...]нартай продукци[...] түлөө фабрикын [...]шэд тэмсэдэг бай[...]

Фабрикын дире[...]тийна организаци[...]зай, комсомолой [...] цехүүдэй нач[...] мастернууд, бри[...] мүрысөөе тодорхо[...] ехэтэй болгохо [...] юумэ хэһэн байна[...] мүрысөөндэ түр[...] ээлэгшэд морал[...]риальна талаар[...]лагдана.

Байгша оной [...] кварталай социал[...] сөөндэ илажа [...] түрүүшүүлдэ үнэн[...]рюулагдаба. Фабри[...]то хүнүүд — ком[...]лай ударнигууд[...] (228 байһан) үш[...] нэмэбэ. «Коммун[...] ударнигай» үнэм[...] чоггтойгоор эдээн[...]лагдаба.

Шэнэ табан [...]хэхы гурбадахи [...]сэбые амжалтат[...]лүүлхын тула [...] шадалаа зорюул[...] байһанаа фабри[...] хүдэлмэришэд [...]

Хани нүхэды[...] абтаһан «Дружб[...] гэшүүдэй түлөө[...]комой секретарь [...]жапов түрүүтэ[...] коммунис ажал[...]гуудай слёдто [...]

А. ЗАДО[...],
КПСС-[...] райкомой [...] агитаци[...] даагшын [...]

АМЖАЛТААРАА ОМОГОРХОНО

Прибайкалиин аймагта «Предприяти болон колхоз, совхозуудай үдэрнүүд» үнгэргэгдэжэ үргэлжэлһөөр. Эдэ үдэрнүүд Буряадай АССР-эй алдарта 50 жэлэй ойдо зорюулагдана. Хүдэлмэришэд, таряашад болон малшадай түлөөлэгшэд аймагай соёлой байшанда субботын үдэр бүри олооро сугларжа, тоосоогоо үгэһэн предприяти гү, али колхоз, совхозой ажалай амжалтатай танилсана. Таловкын түмэрбетон хэрэгсэлнүүдые хэдэг завод эгээн түрүүлэн уулзалгын эхи татаха золдо хүртэһэн юм. Мүн Сэлэнгын модоной баазын коллектив иимэ уулзалга үнгэргөө. Эдэ үдэшэнүүд дээрэ предприятиин хүтэлбэрилэгшэд, ажалай ветеранууд, үйлэдбэриин түрүүшүүл предприятиингаа түүхэ, мүнөө үедэ хэгдэжэ байгаа ажал болон ерээдүйнгөө хүгжэлтын зам тухай хөөрэжэ үгэдэг байна.

Татауровай барилгын материалнуудай комбинадай болон Хуушан-Татауровай дунда һургуулиин коллективүүд аймагайнгаа ажалшадай үмэнэ тоосоогоо амжалтатайгаар үнгэргэбэ. Энэ уулзалга хүнүүдэй һонирхол татаһан, һайн һайхан мэдэрэл түрүүлһэн байна. Комбинадай директор В. В. Сергеевэй хэлэһэн түрүүшын үгэһөө эхилээд, тосхоной уран һайханай коллективэй табиһан концертын һүүлшын номерой дүүрэтэр хоёр арадай харилсаа холбоон таһаршагүй утаһаар үлхэлдэн, һайн һайхан бодол түрүүлбэ.

1953 он. Барилгын материалнуудай ерээдүйн комбинадай түрүүшын барилгашадай майханта городок Хуушан-Татаурово тосхонтой зэргэлээд бодобо. Сэрэгэйнгээ уялгата алба дүүргэөд, түрэл нютагтаа бусаһан Саша Серебренников, Василий Сахаров болон бусад түрүүшын барилгашадай зэргэдэ жагсаһан байна. Мүнөө комбинадай ветеранууд болоһон тэдэнэр эндээ ажаллаһаар зандаа.

Хээрын һалхинай дура зоргоороо аашалжа байһан хооһон хубхай талада комбинадай түрүүшын комплексын яажа бодожо эхилһэн тухай Александр Григорьевич Серебренников сэдьхэлээ хүдэлгэн хөөрэжэ үгэбэ. Түрүүшын үедэ олохон юумэн дуталдадаг байгаа: хүдэлмэришэд үсөөдэхэ, техникын хүсэн багадаха, барилгын материал таһалдажа ерэхэ. Тингэбэшье 1954 оной январиин 12-һоо комбинадай һуури табигдажа эхилһэн, найман айлай байха гурбан байшан ашаглалгада үгтэһэн байгаа. Үшөө табан жэлэй үнгэрөөд байхада, комбинат түрүүшынгээ продукци үгэжэ захалаа һэн. 1959 ондо Татауровай барилгын материалнуудай комбинадай тамгатай 8 миллион хирпиисэ республикымнай барилганuудта эльгээгдэһэн байна. 1963 ондо извёосхын цех хүдэлжэ эхилээд, барилгын 4600 тонно извёосхо үгэбэ.

Уулзалгада хабаадагшад Хуушан-Татауровай һургуулиин эндэ табиһан выставкээр ехэтэ һонирхобо. Багшанарайнгаа хүтэлбэри доро һурагшад түрэл хизаараа шэнжэлхэ ехэхэн шухала хүдэлмэри ябуулна. Декабристнуудта зорюулһан стенд түрүүшын революционернүүдэй тэмсэлые һануулна. Тэдэнэрэй тэмсэл холуур тараһан суурян мэтэ манай нютаг хүрэжэ ерэдэг байгаа. Һургуулиин түрэл хизаараа шэнжэлдэг эдиршүүл декабристнарые хүдөөлһэн нютаг—Сэлэнгын, Баргажанай аймагуудаар аяншалһан байна. Фото-зурагууд энээн тухай хөөрэнэ.

Ленинэй болон Ажалай Улаан Тугай орденуудай кавалернүүдэй фото-зурагууд, тэдэнэрэй намтарһаа абтаһан тобшохон мэдээнүүд ажалаараа суурхаһан түрүүшүүлтэй суглараагшадые танилсуулна. «Хэншье мартагдаагүй, юуншье мартагдаагүй» гэһэн темэдэ зорюулагдаһан тусгаар булан эндэ эмхидхэгдэнхэй. Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ арад зонойнгоо зол жаргалай түлөө ами наһаяа гамнангүй, баатарай үхэлөөр унаһан нютагайхидай фото-зурагууд, дайнай ветерануудай хөөрөөе бэшэжэ абаһан дэбтэрнүүд дайнай аюулые һануулна.

ЕРЭЭДҮЙДЭ ИИМЭ БОЛОХО... Татауровай барилгын материалнуудай комбинат үргэдхэгдэжэ, шэнэлэгдэжэ үргэлжэлһөөр. Комбинат нёдондо жэлэйхиһээ нэгэ миллион 100 мянгаар олон хирпиисэ хэдэг болохо гэхэ гү, али 20 миллион хирпиисэ энэ жэлдэ хэдэг болохо юм. Тиихэдэ үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулхада, 3,6 мянган тонноор ехэ извёосхо гаргадаг болохо гэхэ гү, али 23 мянган тонно извёосхо энэ жэлдэ гаргаха түсэбтэй. Табан жэлэй эсэстэ комбинат 22 миллион хирпиисэ, 33 мянган тонно извёосхо республикынгаа шэнэ барилгануудта эльгээхэ юм.

Мүнөө хирпиисын цехэй хатаалгын отделени шэнэдхэгдэн заһабарилагдажа эхилээ. Отделениин шэнэдхэгдээд байхада, хирпиисын шанар нилээд һайжарха. Энэ жэлдэ хирпиисэ ябталдаг автомат тодхогдожо, бар хүсэнэй хүдэлмэри хүнгэдхэгдэхэ байна. Мүн хирпиисые хатааха шэнэ арга ажалда нэбтэрүүлэгдэжэ эхилээ.

Комбинадай капитальна барилгада 2130 мянган түхэриг мүнгэн һомологдохоор табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан байгаа. Юһэдэхи табан жэлэй үнгэрһэн хоёр жэлдэ 800 мянган түхэриг мүнгэн ашаглагдаа.

Үдэшын түгэсхэлдэ комбинадай болон һургуулиин уран һайханай бүлгэмэй коллективүүд һонирхолтой концерт табяа. Комбинадай директор В. В. Сергеев, главна инженер Э. Н. Шаракшинов, парткомой секретарь А. А. Миронов гэгшэдэй концертдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһаниинь һайшаамаар.

Татауровай барилгын комбинадай болон һургуулиин ветерануудта, залуу үетэндэ, аймагай предприятинууд, колхоз, совхозуудһаа ерэһэн түлөөлэгшэдтэ энэ үдэшэ үнии удаан саг соо һанагдажа ябахал.

К. МОЛЧАНОВ,
аймагай «Прибайкалец» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

1973 ОНОЙ КОММУНИС СУББОТНИГТО

„ЛЕНИН — ОЛОН МИЛЛИОНОЙ ТУГ“

Иимэ нийтэ гаршагтайгаар 1929 оной январиин 20-ной воскресенидэ манай коммунис партиин түбэй орган «Правда» гараһан байдаг. Тэрээн соо Владимир Ильич Ленинэй бэшэһэн «Мүрысөө яажа эмхидхэхэб»? гэһэн суута статья анха түрүүн толилогдоһон бэлэй. 1917 оной декабриин эсэстэ бэшэгдэһэн Ленинэй тэрэ статьянь өөрынь байхада хэблэлдэ гараагүй байшоо. Теэд түгшэһэнэйнь һүүлээр табан жэлэй гүйсэхэдэ хэблэгдэһэн байжа, саг дары бүгэдэ ниитын анхаралые татан абаһан юм. Мүрысөө эмхидхэхэ тушаа Ленинэй гол бодолнууд коммунистнуудай суглаан дээгүүр, партийнабэшэ хүдэлмэришэд, таряашад, солдадуудай дунда үргэн дэлгэрээр унгаргадажа, ойлгуулагдажа, зүбшэгдэн хэлсэгдэжэ, олониитын үргэн ехэ дэмжэлгэдэ абтан, угаа ехэ улас түрын ба уран ажалай дэбжэлтэ бүхы орон соо гаргаһан байгаа.

Тиигэжэ Ленин багшын дэлгэһэн ухаан бодолой тодон доро олон миллион ажалшадай габшагай ажал, социалис мүрысөөнэй сог залин анха бадаржа эхилһэн түүхэтэй. Тэрэ статья хадаа социалис мүрысөөнэй гол удхые элирхэйлһэн шэнэ совет обществын саашанхи хүгжэлтын замые зааһан, олониитын эдэбхи хэшээлые улам өөдэнь татаха ябадалда ажалшадые коммунис ёһоной шэнэ һайхан мэдэрэлээр гэгээрүүлхэ, зоригжуулха ябадалда гол һуури табиһан байна.

Мүнөө үедэ манай орон дотор социалис мүрысөөн, коммунис хүдэлөөн үнэхөөр бодото ниитын хэрэг болонхой.

Совет засагай байгуулагдаһаар түрүүшын жэлнүүдтэ хүдэлмэришэн ангиин гүн зүрхэнһөө олониитын ажалай шэнэ заншал түрэн гараа бэлэй. «Улаан субботник» гэжэ тэрэниие сэсэн мэргэнээр нэрлэһэн байдаг. Анха түрүүн Москва-Сортировочная депогой бүлэг түрүү хүдэлмэришэд, коммунистнуудай гаргаһан үүсхэлые В. И. Ленин саг дарыдань халуунаар дэмжэнэ, «Агуухэ үүсхэл» гэжэ нэрлээ һэн хамнай. Майн нэгэнэй һайндэртэ зорюулагдажа 1920 ондо болоһон Бүхэроссиин субботнигто 15 миллион хүн хабаадалсаа һэн гээд мүнөө һанахада, тэрэ хүдэлөөнэй гайхамар ехэ далайсатай байһань мэдэгдэнэ. Ленинэй 100 наһанай ойдо зорюулагдаһан бүхэсоюзна коммунис субботнигто 128 миллион хүн һайн дуранай габшагай ажалда гараһан байна. Тиигэхэдэ, түрүүшын субботнигуудта Владимир Ильичэй өөрөө хабаадалсаһые хэн мартаха бэлэй!? Хүндэ модо үргэлсөөд, Кремлиин залуу курсантнуудтай ажаллан байһан Ильичэй зурагууд бүхэнэй зүрхэндэ хадуугдаһан ёһотой!

Совет ороной түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ арадай ажахын али бүхы һалбаринуудта олониитын социалис мүрысөөн ехээр дэлгэрээ һэн. Тэрэ үедэ социалис мүрысөөн бүгэдэ арадай бодото хүдэлөөн болоо бэлэй. 1935 оной сентябриин нэгэ һайхан мүшэтэ һүни Донбассын олониитын мүрысөөнэй үшөө нэгэ, бүри һайхан үүсхэл түрэбэ. Тэрэниие манай бүхы арад зон стахановска хүдэлөөн гэжэ суурхуулаа һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ социалис мүрысөөн угаа ехэ үргэн далайсатайгаар, угаа үндэр дали жэгүүртэйгээр дэлгэрээ бэлэй. «Бүхы хүсэеэ фронтдо, бүхы юумэеэ илалтын түлөө!» гэһэн уряа лозунг хаа-хаанагүй гараа һэн. Али бүхы ажаүйлэдбэриин газарнуудаар комсомол-залуушуулай фронтовой бригаданууд байгуулагдажа, «Байлдаанда шэнгеэр ажаллая!» гэһэн уряа доро үсэгэлдэрэй һурагшанар, пионернүүд фронтдо мордоһон абанар, аханараа ажал дээрэнь халаа. Тэрэ үедэ «хоёр зуутан», «гурбан зуутан», гэһэн нэрэнүүд газетэнүүд дээрэһээ таһалдагшагүй һэн. Нэгэ хүдэлмэришэн олон мэргэжэлтэй болохо зэргэтэй, эхэнэрнүүд эрэшүүлэй мэргэжэл шудалха ёһотой гэһэн уряалнууд гарадаг, тэдэ уряалнууд үнэн хэрэг дээрэ бэелүүлэгдэдэг байгаа.

1958 оной намарһаа эхилжэ коммунис ажалай габшагайшуул, коммунис ажалай бригада, коллектив, завод, фабриканууд болохо гэһэн бүри шэнэ, мүрысөөнэй дээдэ шата болохо хүдэлөөн эхилбэ. «Коммунис ёһоор хүдэлжэ һураха!» — гэһэн уряал тэрэ шэнэ хүдэлөөнэй тугынь болоо. Партиин энэ уряал доро коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын түлөө манай ороной ажалшадай эдэбхи ехэтэй тэмсэл хадаа улад зоной дунда олониитын коммунис ёһоной харилсаа бии болгохо, шэнэ совет хүниие хүмүүжүүлхэ ябадалнуудые бүридхэн бэедээ шэнгээһэн байна.

Мүнөө үеын мүрысөөнэй гол хараань «1973 оной арадай ажахын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө промышленностиин, барилгын, транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоол соо, мүн газар тарялангай мал ажалай продуктнуудые ехээр абажа, гүрэндэ худалдахын түлөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна мүрысөөн тухай тусхайта тогтоолнууд соо тодорхойлогдоһон байна.

Шэнэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы оной гараһаа эхилээд, хото хүдөөгэй ажалшан түмэнэй дунда ажалай шэнэ дэбжэлтэ дэлгэрээ. Габшагай ажалай энэ жэлэй уряал болохо «Бага гаргашатайгаар һайн шанартай продукци ехээр гаргаха!» гэһэн лозунг олон миллионной зүрхэндэ шэнгээ.

Партиин XXIV съездын Директивэнүүдтэй тааралдуулан, бүхэсоюзна ба республиканска промышленна нэгэдэлнүүдые байгуулха гэжэ КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор хараалагдаба. Энээгээр бүхы арадай ажахые саашаданъ бүри ашагтайгаар хүгжөөхэ, юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ шэнэ ехэ алхам хэгдэбэ.

Игэжэ совет арадай мүрысөөн коммунис партиин хүтэлбэри доро жэлһээ жэлдэ, үеһөө үедэ улам улам нарижан, шангадан ерэһэн байха юм.

1973 оной хабар хүсэндөө орожо ерэбэ. Мүнөө энээнтэй хамта мүрысөөнэй эршэ шангадажа байна. Совет улад зон табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй хабарые Бүхэсоюзна ленинскэ субботнигоор, Ильичэй түрэһэн үдэртэ зорюулагдаһан габшагай «Улаан субботнигоор» угтаха гэжэ шиидээд, бэлэдхэлэй, эмхидхэлэй ехэ ажал ябуулаад, мүнөөдэр үглөөнһөө эхилэн оробо. Мүнөөдэрэй коммунис субботник манай республикын 50 жэлэй ойн урда тээ тохёолдобо. Тиимэһээ Буряадай АССР-эй олонациональна ажалшад субботнигто илангаяа эмхитэйгээр оролсоһон байна.

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһан ябадал буряад арадай олон зуугаад жэлэй түүхэдэ агуу ехэ баясхаланта ушарал болоһон байгаа. Совет засагай үедэ, ашата ород арадай угаа ехэ туһаламжа дэмжэлгын ашаар, марксизм-ленинизмын илалта түгэлдэр тут доро, Советскэ Союзай Коммунис партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро буряад арад энээхэн үнгэрһэн табин жэл соо экономико болон соёл гэгээрэлэй айхабтар ехэ хүгжэлтэ дабажа, Ази түбиин бусад оронуудай арадуудта социализм байгуулгын суранзан нүлөө үзүүлһэн, тэдээндэ үльгэр жэшээ болоно үгэһэн байха юм.

Мүнөө манай республика үргэн хүгжэлтэтэй, олон һалбаритай, түрүү индустритай, оньһожоруулагдамал томо хүдөө ажахытай, һалбаран хүгжэһэн соёл культуратай орон болоо. Энээндэ манай олонациональна Эхэ оронойманай бүхы арадууд, аха заха Россиин ажалшад хэмжээлэшэгүй ехэ, ударидахы халуун туһаламжа үзүүлээ!

Буряадай АССР дотор социалис мүрысөөнэй сог зали улам хурсаар бадаржа, ажахымнай үдэрһөө үдэртэ хүгжэжэ байдаг. Энээниие гэршэлхын түлөө олон тоо баримтануудые харуулһанай үлүү. Энэ хадаа хүн бүхэндэ элитэ. Имагтал ажалай гансахан лэ нэгэ үдэр соо мүнөө манай республика нэгэ миллион үлүүтэй түхэригэй мүнгэн һомололгые эд хэрэгсэл бүтээлгэдэ гаргашалжа, дүрбэн миллион шахуу түхэригэй промышленна продукци үйлэдбэрилнэ. Иимэ ехэ тоо хэмжээе Буряадай экономико хэзээдэшье үзөөгүй!

Табан жэлэй шиидхэхы жэл — 1973 ондо Буряадай промышленность 1 миллиард 193 миллион түхэригэй продукци Эхэ орондоо үгэхэ ёһотой. Манай хүдөөгэй ажалшадай абаһан уялганууд баһал ехэ: алтан ойнгоо жэлдэ 630 мянган тонно таряа ургуулхабди гээ. Тиихэдээ 50 мянган гектар шэнэ газар элдүүрилхэ хэрэгтэй болохо юм. Мяха, һү, ноохо, үндэгэ үйлэдбэрилгэ үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулбал, нилээд дээшэлүүлэгдэхээр хараалагдаад, габшагай ажал ябажа байна. Эдэ ехэ түсэб уялгануудай сохом бэелүүлэгдэхэ байһые, нэгэдэхи кварталай дүн дээрэһээ элеэр харагдана.

Түрүүшын субботнигой эхи татагша Москва-Сортировочная депогой хүдэлмэришэдэй уг залгамжалагшад — Улаан-Үдэ станциин локомотивна депогой коллектив энэ субботнигто үнинэй бэлдэнхэй. Мүнөө үдэртөө тэндэхи электроаппаратна цехэй ажалшад дүрбэн электровоз заһабарилжа табиха. Гадна тэндэхи комсомолшууд баһа нэгэ электровоз түсэбһөө гадуур заһаха гэжэ хүдэлжэ байна. Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхоздо 700 гаран хүн субботнигто гараха. Тэрэ совхозой ажалшад мүнөө үдэр табан жэлэй фонддо гурба мянган түхэриг оруулха юм.

«Ажалдаа коммунис ёһоор хандаха үльгэр жэшээ харуулжа байһан социалис мүрысөөнэй түрүүшүүлдэ алдар соло!» — гэһэн 1973 оной Майн 1-дэ зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай уряал коммунис субботнигто хабаадагшадай манлай дээгүүр мандажа байна.

Цэдэн ГАЛСАНОВ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ПРОМЫШЛЕННОСТИИЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ТАЛААР 1973 ОНОЙ НЭГЭДЭХИ КВАРТАЛАЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ МЭДЭЭСЭЛ

Промышленна зарим продукциин үйлэдбэрилгые бодото тоо хэмжээгээрнь абажа харуулбал, иимэ баримтануудаар тодорхойлогдоно:

	1973 оной I кварталда үйлэдбэрилэгдэһэн	1973 оной I кварталые 1972 оной I кварталтай жэшэхэдэ процентээр
Ниитын хэрэглэлэй электростанциунуудай үйлэдбэрилһэн электрын хүсэн — млн. квт-час.	290	114
Шулуу нүүрһэн — мянган тонно	363	106
100-һаа дээшэ квт хүсэтэй переменнэ ток дээрэ хүдэлдэг электродвигательнүүд — хэһэг	1003	102
Приборнууд, автомат хэрэгсэлнүүд болон тэдэнэй запчастьнууд — мянган түхэриг	2408	131
Автомобильна кранууд — хэһэг	112	107
Барилгын модо бэлэдхэл (туһалбариин предприятинуудгүйгөөр) — мянган кубометр	1137,1	102
Хюрөөдэгдэһэн модон (туһалбариин предприятинуудгүйгөөр) — мянган кубометр	253,1	92
Хабсаргамал түмэр-бетон конструкцинууд болон детальнууд — мянган кубометр	39,2	102
Барилгын хирпиисэ — миллион хэһэг	31,0	105
Асбестцементнэ листнүүд — миллион условно плиткэ	54,5	108
Сонхын шэл — миллион дүрбэлжэн метр	4,1	99,8
Ноохон бүд — мянган дүрбэлжэн метр	559	101
Угаагдаһан ноохон — мянган тонно	4,3	109
Трикотажна гадар хубсаһан — мянган хэһэг	355	112
Оёдоһон хубсаһан гүйсэд үнэ сэнгээрээ (1967 оной июлиин 1-дэ предприятинуудта тогтоогдоһон оптово сэнгээр) — миллион хэһэг	7,1	115
Һээы гутал — мянган паар	67,2	98
Мяхан (нэгэдэхи категориин субпродуктнуудые тоолон) — мянган тонно	5,2	118
Колбасагай зүйлнүүд — мянган тонно	3,0	104
Загаһаар хэгдэһэн эдеэ хоол — тонно	1382	141
Малай тоһон — тонно	656	116
Һүн (үдхэн һүндэ тоолоходо) — мянган тонно	12,5	99,6
Хилээмэн ба хилээмэнэй зүйлнүүд — мянган тонно	15,5	99,3
Макароной зүйлнүүд — тонно	1249	116
Кондитерска зүйлнүүд — тонно	3359	153
Хубсаһа угаадаг машина — мянган хэһэг	30	90
Мебель — мянган түхэриг	2427	103

Шулуу нүүрһэ хабсаргамал түмэр-бетонно конструкцинууд болон детальнуудые, асбестцементнэ листнүүдые, сонхын шэл, ноохон бүд, гадар, дотор трикотаж, оёдоһон хубсаһа, угаагдаһан ноохо, мяха, колбасагай зүйлнүүдые, малай тоһо, элдэб зүйлэй консервэнүүдые, хилээмэн ба хилээмэнэй бусад зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ, барилгын модо бэлэдхэхэ нэгэдэхи кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Гэхэтэй хамта, хюрөөдэмэл модо, барилгын хирпиисэ, арһан болон һээы гутал, сагаан эдеэ, макароной зүйлнүүдые ба мебель худалдаанда гаргаха түсэб дүүргэгдээгүй.

Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараануудые үйлэдбэрилгэ нёдондо жэлэйхиһээ 4 процентээр ехэ болоо. Мяха абалга 810, колбаса үйлэдбэрилгэ — 129 тонноор дээшэлээ. Гадар трикотаж хубсаһан — 37 мянган, дотор трикотаж хубсаһан — 28 мянган хэһэг олоор гаргагдаа, 928 мянган түхэригэй оёһон хубсаһан, 175 тонно макароной зүйлнүүд, 81 мянган түхэригэй мебель урда жэлэйхиһээ ехээр гаргагдаа.

Республикын промышленностьда ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ 1973 оной нэгэдэхи кварталай түсэб 101 процент дүүргэгдээ. Промышленна 133 предприяти ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлбэ. Гэхэ зуура 65 предприяти гэхэ гү, али бүхы предприятинуудай 33 процентнь ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргээгүй. Тэдэнэй тоодо Зэдын комбинат, Тимлюйн цементын завод, «Забайкаллес» комбинадай 11 предприяти, «Буржелезобетон» үйлэдбэриин нэгэдэлэй № 1 филиал шэлэй завод, Баргажанай Адагай загаһанай комбинат, «Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай комбинат, асфальтобетоной завод, түлишын промышленностиин управлениин хоёр предприяти, эдеэ хоолой промышленностиин министерствын 8 предприяти оролсоно.

Үйлэдбэридэ эрдэм шэнжэлэлгын шухала хүдэлмэринүүдые болон эрдэм ба техникын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ 1973 оной нэгэдэхи кварталай гүрэнэй түсэб дүүргэгдээ, 25 ондоо янзын хэмжээ ябуулгануудаар даалгабари үлүүлэн дүүргэгдээ, 3 хэмжээ ябуулгын зариманиинь бэелүүлэгдээ, харин 17 хэмжээ ябуулга дүүргэгдэнгүй үлөө.

Үйлэдбэрилгэдэ эрдэм болон техникын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ түсэб дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн предприятинуудые нэрлэбэл: металлургиин түрүү арга хэрэглэхэ талаар «Электромашина» завод, пластмасса зүйлнүүдээр машина болон приборнуудай детальнуудые бүтээхэ талаар «Теплоприбор» завод, электролитическэ аргаар хара түмэр сардажа, мяханай консервын баанхануудые бүтээхэ, автомат түхеэрэлгын ашаар колбасагай хальһа хэхэ талаар мяханай промышленностиин Буряадай республиканска үйлэдбэриин нэгэдэл, энгэй хэрэглэлэй бааза болон складууд дээрэ минеральна утэгжүүлгэнүүдэй склад, баазанууд дээрэ ашаа буулгаха, ашаха хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха талаар «Сельхозтехника» гэжэ Буряадай республиканска нэгэдэл, хараалһан хэмжээ ябуулгануудаа бүхыдэнь бэелүүлһэн ой модоной ажахын, нютагай промышленностиин, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствэнүүд һайн амжалтануудые туйлаа.

Үйлэдбэридэ эрдэм болон техникын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ түсэбөө дүүргээгүйшүүлые тэмдэглэбэл: модоной гашүүһэ шулаха хүдэлмэриие оньһожоруулха талаар «Забайкаллес» комбинат түсэбөө 59 процент, отологдоһон модо ута зандань пакет болгон хэрэглэгшэдтэ ябуулдаг болохо түсэб бэелүүлээгүй. Нарин сэмбын фабрика бүд нэхэдэг челноггүй станогуудые үйлэдбэридэ хэрэглэхэ түсэбөө 63 процент дүүргээ. Хилээмэнэй продуктнуудай Буряадай республиканска управлени тээрмэ болон баазанууд дээрэ гурил пакет болгон амһартада хэхэ түсэбөө 60 процент бэелүүлээ, хараалһан үлөөшэ 12 хэмжээ ябуулгануудаа үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээгүй.

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлени.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

БУДАПЕШТ

ВСРП-гэй ЦК-гай пленум

ТАСС

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй пленум апрелиин 18-да Будапештдэ хүдэлмэреэ эхилбэ. Уласхоорондын асуудалнуудые, дотоодын политикын зарим асуудалнуудые пленум зүбшэлөөд, ВСРП-гэй ЦК-гай ноябриин (1972 он) пленумэй шиидхэбэринүүд дотор тодорхойлогдоһон арадай ажахын зорилгонуудые дүүргэлтэ тухай мэдээсэл хаража үзэхэ байна.

НЬЮ-ЙОРК

МНР-эй дурадхал

ТАСС

ООН-ой Азиин, Дурна зүгэй асуудалнуудые шиидхэхэ экономическа комиссиин гэшүүнээр Бангладешые абаха дурадхалтай тогтоолой проект Монголой Арадай Республика ООН-ой экономическа ба социальна соведэй хаpалгада табиба.

Тус комиссида Бангладешэй хабаадалсалга тэрэнэй хүдэлмэриин саашанхи амжалтада нүлөөлхэ байна гээд тогтоолой проект дотор тэмдэглэгдэнэ.

ГАВАНА

ЛЕНИНСКЭ ҮДЭРНҮҮД КУБАДА ҮНГЭРГЭГДЭНЭ

ТАСС

В. И. Ленинэй түрэһөөр 103 жэлэй ойе кубынхид үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Революциин вождиин нэрэмжэтэ Гаванадахи һургуулида баярай суглаан болобо. Кубын ажалшадай профсоюзуудай түбэй, залуу коммунистнуудай союзай, революциин туйлалтануудые хамгаалха комитедүүдэй үүсхэлээр предприятинуудта, эмхи зургаануудта, һургуулинуудта хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Революциин вождиин ажабайдалтай, ажал ябуулгатай Кубын ажалшадые танилсуулха кинофильмнүүд харуулагдана.

Коммунис субботнигууд орон дотор үнгэргэгдэнэ. «Улаан воскресник» апрелиин 22-то Гавана провинцида эмхидхэгдэхээр соносхогдоо. Энэ үдэр провинциин олон предприятинуудай коллективүүд хүдэлхөөр шиидэнхэй. Жэжэ таряашалай национальна ассоциациин уряагаар Кубын хүдөө нютагуудай ажалшад субботнигуудта хабаадана.

Ильичтэ зорюулагдаһан ехэ фотовыставкэ апрелиин 22-то ниислэл хотын Ленинэй нэрэмжэтэ парк соо нээгдэхэ.

БРАТИСЛАВА

СЛОВАКИИН НАЦИОНАЛЬНА СОВЕДЭЙ СЕССИ

ТАСС

Словакиин Национальна Соведэй сесси эндэ болобо. ССР-эй правительствын түрүүлэгшын орлогшо, Словакиин түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ К. Мартинка 1973 ондо республикын арадай ажахын түсэбэй дүүргэлтэ хангаха хэмжээнүүд тухай элидхэл сесси дээрэ хээ.

Түсэбтэ табадахи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй гол зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ехэ амжалтанууд туйлагдаа гээд элидхэл дотор хэлэгдэнэ. Энэ үе соо Словакиин промышленность 750 миллион шахуу кроной продукци даабариһаа гадуур үгэһэн байна. Республикын хүдөө ажахы түсэбөө 180 миллион кроноор үлүүлээ.

ССР-эй арадай ажахын түрүү һалбаринуудые саашаданъ хүгжөөхэ, капитальна барилгын түсэб дүүргэхэ тогтоол сессидэ хабаадагшад абаһан байна.

УЛААН-БААТАР

Советскэ Союзай туһаламжаар

ТАСС

Барилгын машина ба түхеэрэлгэнүүдые заһабарилха шэнэ заводой барилга Монголой ниислэл хотодо эхилбэ.

Тэрэнэй гол корпус 7 мянган дүрбэлжэн метр талмай эдэлхэ юм. Автомат станогууд, машинанууд, механизмууд ба мүнөөнэй бусад түхеэрэлгэнүүд эндэ тодхогдохо. Орёо нарин машинанууд, двигательнүүд, барилгын элдэб техникэ эндэ заһабарилагдаха байна.

Баригдажа эхилһэн энэ завод Монголой машина бүтээдэг эгээн ехэ предприятинуудай нэгэн болоно. Советскэ Союз Арадай Монголдо ехэ туһа хүргэнэ.

ПАРИЖ

Ли Ван Саугай мэдүүлгэ

ТАСС

Урда Вьетнамай хоёр талын хоорондо Парижда үнгэргэгдэдэг зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдтэ сайгон делегациин баримталдаг хараа бодолые Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын делегациин түлөөлэгшэ Ли Ван Сау буруушаажа байһанаа мэдүүлээ.

Камбоджын, Лаосой газар дайдада США-гай сэрэгүүдэй ээрхэг түримхэй ябуулгануудые хэһэнһээ, Урда Вьетнамда амгалан байдал тогтоохо хэлсээ сайгон захиргаанай эбдэһэнһээ уламжалан, Урда Вьетнамда, Индохитадта шахардуу шанга байдал тохёолдоод байна гэжэ тэрэ хамтын зургаадахи заседаниин һүүлээр үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тэмдэглэбэ.

Париждахи хэлсээнэй үндэһөөр орон доторой асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгые сайгон захиргаан унжагайруулжа байна гэжэ Ли Ван Сау мэдүүлээ. Сель-Сен-Клуда боложо байһан зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Урда Вьетнамда амгалан байдал һэргээхэ асуудалнуудые зүбшэлэлгэдэ хабаадахаяа сайгон захиргаанай түлөөлэгшэ ямар нэгэ шалтагаанаар арсалта хэнэ.

БЕРЛИН

Дэлхэйн эхэнэрнүүдэй үмэнэһөө

ТАСС

Лаосой газар дайдые американ авиациин зэрлиг бүдүүлигээр бомбодолгоёо һэргээһыень буруушаажа байһанаа Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федераци 97 оронһоо тэрээндэ ородог 110 национальна эмхиин үмэнэһөө мэдүүлбэ.

Эдэ ябуулганууд Париждахи хэлсээ бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно гэжэ МДФЖ-гэй Сагаан байшанда эльгээһэн бэшэг дотор хэлэгдэнэ.

ХАРИИН ОРОНУУДАЙ ФОТОКАЛЕЙДОСКОП

ПЕРУ. Тростнигаар хэһэн онгосоор Амазонко дээгүүр тамаралга.

ПРЕСС — ТАСС-ай фото.

БЕЛГРАД

СКЮ-гэй президиумэй заседани

ТАСС

Югославиин Коммунистнуудай Союзай президиумэй заседани эндэ нээгдээ. СКЮ-гэй II конференциин һүүлээр Югославиин Коммунистнуудай Союзай ажал ябуулга тухай президиумэй тоосоое зүблөөндэ хабаадагшад зүбшэлөөд энэ жэлэй май һарада зарлагдаха СКЮ-гэй IV конференциин зүблэхэ зүйл баталха.

БЕЛГРАД

Тито Брандттай уулзаба

ТАСС

СФРЮ-гэй президент И. Броз Тито ФРГ-гэй федеральна канцлер Б. Брандт хоёр Бриондо уулзажа, хөөрэлдэһэн байна. И. Броз Тито, В. Брандт политическэ асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсээ гээд ТАНЮГ агентство мэдээсэнэ.

ВАШИНГТОН

Никсон Андреоттитой хөөрэлдөөгөө дүүргэбэ

ТАСС

США-гай президент Р. Никсон, Италиин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Дж. Андреотти гэгшэдэй хоорондо хоёр үдэрэй турша соо хэгдэһэн хөөрэлдөөнүүд дүүрэбэ. «Хоёр талые һонирхуулһан уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэд һанамжануудаа хэлсэһэн байна» гэжэ Сагаан байшан соо соносхогдоо. Холбоото Штадуудай ба Баруун Европын оронуудай, тодорхойлон хэлэхэдэ, «Юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаан Никсон, Андреотти гэгшэдэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдтэ онсо һуури эзэлһэн байна гээд Сагаан байшангай түлөөлэгшэ тэмдэглээ.

НЬЮ-ЙОРК

Марксис гэгээрэлэй түб нээгдэбэ

ТАСС

Марксис гэгээрэлэй шэнэ түб эндэ нээгдэбэ. Тэрэ США-гай Коммунис партиин таһагай Нью-Йоркын районуудай нэгэн — Манхэттендэхи штаб-байра болохо ёһотой.

Холбоото Штадуудай дотоодын политическэ байдалай, мүн уласхоорондын байдалай гол шухала элдэб асуудалнуудаар лекцинүүд эндэ уншагдаха.

Пуэрториканецууд ба негрнүүдэй ажаһуудаг Нью-Йоркын райондо марксис гэгээрэлэй үшөө нэгэ түб нээлгэ дарлагдан мүлжэгдэгшэдэй дунда американ коммунистнуудай партиин нэрэ хүндэтэй, нүлөө ехэтэй боложо байһыень гэршэлнэ.

РЕЙКЬЯВИК

Ниитэ Европын зүблөө зарлалгые дэмжэнэ

ТАСС

Исландиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. Аугустссон Исландиин правительствын гадаадын политика ба уласхоорондын байдал тухай элидхэл Альтингда хэбэ. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөө Хельсинкидэ зарлахын түлөө Исланди тэмсэнэ гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Ниитэ Европын зүблөөндэ бэлэдхэл хэхын тула Хельсинкидэхи олон талын зүбшэлэлгэдэ манай орон хабаадаһан байна гэжэ тэмдэглэбэ.

ГДР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури тухай договор баталалга ехэ удха шанартай гээд министр мэдүүлээ. Энэ документ Европодохи «хүйтэн дайнай» үлэгдэлые усадхаха шухала алхам болоно гэжэ Э. Аугустссон хэлэбэ.

[К]ОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

[...] эмхи зургаануудай [хүдэл]мэрилэгшэдэй профсоюз[ай об]комом научно-практическа [конфере]нци үнгэргэбэ. Гүрэнэй [эмхи з]ургаануудай, албан га[зарн]уудай хүдэлмэрилэгшэдэй [дунда] социалис мүрысөө эм[хидхэх]э, тэрэниие яажа, хү[гжөө]хэ асуудалаар мэ[дээсэл]нүүд конференци дээрэ [хэгдэ]бэ.

[Гүр]энэй эмхи зургаануудай [хүдэл]мэрилэгшэдэй профсоюз[ай об]комой түрүүлэгшэ Г. П. [...] «Үйлэдбэритэй хол[боотой] эмхи зургаануудай кол[лектив]үүдэй дунда эмхидхэг[дэдэг] социалис мүрысөөнэй [...] тухай», облпрофсоведэй [...] ба салин хүлһэнэй [...] даагша Р. Я. Деренко «Мүнөө үе сагтахи со[циалис] мүрысөөнэй хүгжэлтын [...] шанжэ тухай» элидхэл[нүүд] хэһэн байна.

[Соц]иалис мүрысөөнэй де[мократ]ическа үндэһэ һуурие [...]алга», «Социалис мүры[сөөн ...]ина талаар хүтэлбэ[...]», «Социалис мүрысөөнэй [...] удха шанар», [...] мүрысөөн ба тэрэ[...] арадай хүдэлмэри һай[...]жаруулха хэрэгтэ нүлөөлдэг үүргэ» гэһэн асуудалнуудаар Гүрэнэй банкын Буряадай конторые эрхилэгшын орлогшо П. В. Бранчуков, республикын министрэй орлогшо, министерствын партийна эхин организациин секретарь А. А. Воронцов, Железнодорожно районой 6.048-дахи центральна сберкассые даагша Л. А. Кимберг, республикын Госпланай профсоюзай месткомой түрүүлэгшэ Е. К. Инкижинова гэгшэд мэдээсэлнүүдые хэһэн байха юм.

«Социалис мүрысөөн эдэбхи үүсхэл, ажалай, ниитын-политическэ ажал ябуулга хүгжөөхэ гол шухала зэбсэг» гэһэн гаршаг доро стенд конференциин болоһон газарта табигдаа.

Гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэн дэлгэрүүлхэ, коммунис ажалай түлөө хүдэлөө хүгжөөхэ хэмжээнүүдые хараалһан заабари конференцидэ хабаадагшад баталан абаа.

Манай корр.

УЛААН-БААТАР

Арадай хуралай сесси дүүрэбэ

ТАСС

Арадай Ехэ хуралай ээлжээтэ сесси эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Ажалшадһаа ороһон дурадхалнуудые, мэдүүлгэнүүдые, гомдолнуудые хаража үзэлгэдэ хабаатай асуудалнуудые, бүлэ тухай кодексын проект ба бусад асуудалнуудые Монголой парламентын сесси зүбшэлһэн байна. Эдэ асуудалнуудаар зохихо тогтоолнууд абтаа.

МНРП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал түрүүтэй МНР-эй парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд сессиин хүдэлмэридэ хабаадаба.

УЛААН-БААТАР

Барилгашадай зүблөөн

ТАСС

Монголой Арадай Республикын барилгын эмхинүүдэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн эндэ болобо.

1972 ондо барилгын эмхинүүдэй хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые зүблөөндэ хабаадагшад согсолоод, МНРП-гэй ЦК-гай V пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр энэ жэлдэ бэелүүлэгдэхэ зорилгонуудые хараалаа.

Барилгын ба барилгын материалнуудай промышленностиин министр О. Телейхан зүблөөн дээрэ элидхэл хэбэ. Үнгэрһэн жэлдэ 300 миллионһоо үлүү тугригай барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэһэн, промышленна, соёлой ба ажахын 270 барилга ашаглалгада оруулагдаһан байна гээд тэрэ мэдүүлээ.

МНРП-гэй ЦК-гай V пленумэй хүдөөгэй барилгые саашаданъ һайжаруулха хэмжээнүүд тухай шиидхэбэри арадай ажахы, соёл культура хүгжөөхэ табан жэлэй программа дүүргэхын тула манай барилгашадые ажалай шэнэ амжалта, илалтануудта зоригжуулна гээд министр хэлэбэ.

Эрдэни ДУГАРОВ

ЛЕНИНСКЭ СУББОТНИК

Алдарта апрелиин сэлмэг
үглөөгүүр
Ажалша зоной шарай
дээгүүр
Намаарна баяр тодоор
гэрэлтэн, —
Манай Ильичэй
энеэбхилэлгэ энэл.
Өөрөө Ленин хорёод ондо
Нээгээ бэлэй энээнэй эхи.
Өөрөө Ленин арад олондо
Шэнэ хүсэл олгоһониинь
элн.
Ленинэй юрын үльгэр жэшээ
Нээнэ хүсэтэ субботнигой
удха.
Энэ жэшээ — эрхим
хэшээл, —
Эршэдүүлнэ зоной ажалай
урма.
Ажалай эршэдэһэн энэ үдэр
Арадай шэмэг болоол сэбэр!
Баранай хүсэл халуун
мэдэрэл
Баяраар жэргэһэн сэдьхэлэй
гэрэл.
Далаадтай Найдан баһал
эндэ
Долоотой ашатаяа ажал
хэнэ, —
Энэ үдэрэй нангин һэшхэлдэ
Эндэ ерэһым мэдэнэ бэзэт
гэнэ.
Хамтын энэ һайндэр дээрэ
Хамсы шаман хүдэлхэ
бүрим
Зүрхэн соом — зориг,
абьяас,
Зэргэ ажаллаһан зоной
габьяа.
Үнэтэ энэ унтаршагүй үүсхэл
Үнэн байдалай жаргал
гэршэлнэ.
Үргэлжэ дүлэтэ энэ заншал
Зүрхэндэмнай
Ленинэй хэрэг мүнхэлнэ.

ТОЛИ

ШАГНАГТЫ: ДЭРЭЭН ХЭЛЭНЭ

Ажалай һүүлээр гэхэ гү, али миил сүлөөтэй сагтаа радиогоо мушхаад, һонирхолтой гоё дамжуулга шагнаха дуратайл гээшэбди. Тиигэншьегүй яахаб даа. Али олон асуудалнуудаар һонирхолтой хөөрэлдөөн боложо, хэн нэгэндэмнай заабол сэхэ хабаатай байдаг шуу. Ирагуу гоё дуунуудые шагнажа, бахархан баясажа байхада бүришье зохид ха юм. Сэхыень хэлэхэдэ, али бүхы асуудалнуудынь хүмүүжүүлхы, айхабтар ехэ удха шанартай, тиимэһээ ехэтэ һонирхон шагнагдана.

Зүгөөр Москваһаа гү, али Улаан-Үдэһөө радио-дамжуулга ходо шагнажа заншаһан тула нютагай радиогой дамжуулгые балай анхардаггүйбди. «Суглаанай болохын урдахана дуугарагшал даа» гэжэ зарим нютагуудта дуугаралсадаг.

Харин Хурамхаанай аймагай Дэрээнэй совхоздо ташха ондоо байдал үзэгдэнэ. Амаралтынишье үдэр бэшэ һэн. Хэнэйшье мэдэһээр, Дэрээнэй арадай театр, мүн уран һайханай бүлгэм республика доторoo чилээд мэдээжэ болоһон шуу. Тиигэбэшье үдэр бүхэндэ концерт наада табижа байдаггүй бааб даа. Тиимэһээ тэрэ үдэшэ хүнүүд клуб тээшээ һубарилдабагүй. Үдэшынгөө хоол бараад, газетэ уншаха, радио шагнаха юм. Тиигэжэ һуутарны!

— Шагнагты: Дэрээн хэлэнэ, Дэрээн хэлэнэ! — гэжэ соностобо. Тиихэдэнь хүнүүд һонирхожо, радиогоо шанга болгоодхино.

Эрэ эхэнэр хоёр һэлгэлдэн байжа хэлэжэ, совхоздонь болоһон һүүлэй һонинтой танилсуулба. Хүнүүд һонирхон шагнаха юм. Һонирхохоор юумэн үнэхөөрөөшье бии бэлэй. Үбэлжэлгын ямаршьегүй һайнаар үнгэржэ байһан, тиигээд һаалишад, үхэршэд болон хонишодой түйлаһан амжалта тухай тобшохоноор хэлээд, тодорхой тодо жэшээ баримтануудые, дурдахань бүришье һонирхолтой һэн.

Нэгэ хэдыень дурдангүй орхижо болохогүй. Иимэ:

Нэгэдэхи: энэ жэлэй нэгэдэхи кварталай дүн согсологдожо, социалис мүрысөөндэ Аллын һаалиин фермын һаалишан Евдокия Жамьяновна Дармаева түрүүлжэ гараа. Март һарада һаамхай үнеэн бүхэнһөө 217 килограмм һү һааха аад, 269 килограмм һаажа, түрүүлээ. Энэ һаалишанай хүндэлэлдэ ажалай алдар солын туг үргэгдөө.

Хоёрдохи: Ахалагша хонишон Эмма Лоргоктоевагай отарынхид һайн амжалта түйлана Зуун эхэ хонин бүриһөө 94 хурьга абаад байна.

Нэгэдэхи: Олон хүнэй хабаадалгатай воскресник һаяын үдэрнүүдтэ болоо. Энээндэ механизаторнууд, барилгашад, совхозой мэргэжэлтэд хабаадалсажа, таряалан дээрэ наг шэбхэ гаргалсаа. Жэшээнь, Жан Балданов, Владимир Хуриганов, Чингис Онгориев, Баатар Батуев гэгшэд илангаяа һайнаар хүдэлөө.

Хоёрдохи: Дэрээнэй соёлой байшангай дэргэдэхи агитбригада концерт наадынайнгаа программые шэнэдхэн зохёогоо. Һаяын үдэрнүүдтэ артистнарнай холын гүүртэ, отарануудаар ябахань. Зинаида Будаева, Римма Баторова, Римма Бишидаева болон бусад буряад композиторнуудай шэнэ дуу, хатарнуудые гүйсэдхэхэ, шог ёгто үгүүлэлнүүдые уншаха.

Нэгэдэхи: Аллын дунда һургуулиин багшанарай команда аймагай спортивна мүрысөөндэ хабаадалсажа, түрүү һуури эзэлээ. Илангаяа һайн амжалта Юрий Митапов, Санжи Гармаев, Цыпылма Бадмаева, Дугар-Цэрэн Гергенов, Валерий Бадмаев гэгшэд түйлажа, нютагтаа спортивна ажал хэрэг улам һайжаруулха аргатай байһанаа харуулаа.

Нигэжэ совхозой ажалшад нютагайнгаа һонинтой танилсажа, түрүү бэрхэ хүнүүдэй амжалта түйлалтаар баясажа байдаг шуу. Нютагай радиогой дамжуулга нигээд лэ дүүрэдэггүй. Дамжуулгынь программа совхозой партком, сомоной Соведэй гүйсэдком дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ, за һабарида ороно. Шухалань гэхэдэ, дамжуулга бүхэнөө совхозой түрүүшүүлдэ зорюулжа, түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ илангаяа оролдосотойгоор хүдэлжэ, хараа түсэбөө, абаһан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэхые уряална.

Гадна архи уужа, ажалдаа гарадаггүй хүнүүдые шүүмжэлһэн удхатай дамжуулга хэнэ. «Тэрэ хүн шал һогтотороо архи залгяа» гэхэ мэтээр хараангүй, харин хүнэй бэе махабадада архиин муу юумэ хэдэгые, ажал хүдэлмэридэ һаад тойбо татаха ябадалые гүнзэгыгөөр тайлбарилан ойлгуулна. Иимэ дамжуулгада нютагай больницын хүдэлмэрилэгшэд, илангаяа главна врач Галина Хабитуева эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байна.

Жэшээнь, «Архидалгын хойшолон», «Бэе махабадаа гамнажа ябая», «Улаан хэрээһэнэй удха шанар» гэһэн дамжуулгыень хүн зон ехэтэ һонирхон шагнаа бэлэй.

«Хурамхаанай галнууд» гэжэ аймагай газетын дэргэдэ «Булаг» гэжэ уран зохёолой нэгэдэл эмхидхэгдэһэн юм. Энэ нэгэдэлдэ Дэрээнһээ Николай Хабитуев, Владимир Лоргоктоев, Геннадий Ринчино болон бусад оролсожо, рассказ ба шүлэгүүдээ газетэдэ саг үргэлжэ хэблүүлнэ. Бэлиг шадабаряа туршажа, булад гуурһаяа гүйлгэжэ байдаг эдэ нүхэднай нютагай радиогой дамжуулгада, мүн баһа эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, нютагайхидаа баясуулна.

Владимир Лоргоктоев шүлэг үнинэй бэшэдэг. Зохёолнуудынь республиканска газетэнүүдтэ, «Байгал» журналда хэблэгдэһэн, хамтын суглуулбаринуудташье ороһон юм. Мүнөө тэрэ совхоздоо хонишоноор хүдэлнэ. Шэнэ зохёолнуудаа радиогоор уншажа, сугтаа хүдэлдэг ажалша бэрхэ нүхэдөө баясуулжа байдагынь һайшаалтай. Тиигээд ерэхэлээрээ, ажалдаашье хэжэ, зохёолшье бэшэжэ үрдинэ бшуу. Һайн лэ гээшэ!

Нигэжэ нютагай зохёолшод хонишод, малшад болон таряашадаа уран шүлэгтөө домоглон магтаад, сашшадаа бүришье эрпэтэйгээр хүдэлхыень уряална бшуу.

Хорёод минутын дамжуулга һарадаа хоёр-гурба дахин эмхидхэгдэдэгшье һаа, нютагайхидайнгаа дура сэдьхэлые буляанхай, тиимэһээ ходо хүлеэгдэжэ байдаг.

М. ОСОДОЕВ,
манай корр.

ШОГ: АЛЯА ҮБГЭН

Хабсагайта хада уула, бар хара хүбшэ тайга. Хадын ханхарнуудаар үдэр, һүнигүй нэгэ жэгдэ хүнхинэжэ урдадаг сэлмэг хүйтэн горхон сагаан, хөөһэ сасан, сорьён урдана. Хүһөө хара шулуунууд хэрэлсытэн дабхасана. Эндэ-тэндэ, мододой дундуур элдэб үнгөөр шэрдээтэй гэр-байшангууд жэрылдэн харагдана. Түрүүшынхеэ ерэһэн айлшан хүн үглөө, үдэшэлэн тэрээгүүр гэшхэлжэ ябахадаа, үльгэр домогто уншагдаагүй гоё һайхан юумэ хаража гайхадаг. Тэндэ хүн зон бэеэ эмшэлүүлдэг, амардаг, сэнгэдэг байха. Тэрэ газар «Гашуун аршаан» гэжэ нэрэтэй.

Холо нютагһаа ерэһэн нэгэ үбгэжөөл танилгүй дээрэһээ заабол хүнтэй танилсаха, хөөрэлдэхэ һанаатай нэгэ үбгэнэй хажууда ошоходоо:

— Сайн байна! — гэбэ.

— Байна, байна, — гэжэ абяадаба тэрэнь.

— Та энэ нютагайхи гүт?

— Тиимэрхүү түб даа, — гэбэ.

— Эндэтнай таряа ногооной ургаса зүгөөргүй һайн ха.

— Һайн даа.

— Та ямар ажал хэдэгбта?

— Энэ тэрые.

— Үхибүүдээр олон аабта даа?

— Тоогүй олон.

— Хүгшэнтэй бэзэт. Хүгшэнтнай хүнгэн гү?

— Шүдхэр мэдэбэ. Ябагшал даа. Үргэжэ үзөөгүйб. Хүндэхэн байгаа ёһотой. Яһала сула юм.

Айлшан үбгэн ехэтэ гайхаба. Хэрэггүй юумэ шалижа һууна гүб даа гэжэ бодоод, нигэжэ хандаба:

— Танай нютаг ой тайгаар яһала элбэг байна. Ан гүрөөһэд олон гү?

— Тоолоогүйб. Олон байгаа ёһотой.

Нютагай үбгэнэй шэрүүншэг, дуугай һуухадань һонирхоод, нигэжэ асууба:

— Һойрой наада хараа һэн гүт? Танай нютагта гоё хоолойтой дуушад олон гү даа?

— Хари, али зэргээр дуулажа байгаад, гэдэһээ тэжээгшэд хаа-яагүй байдаг. Ши, нүхэр, яатараа намда аһаба гээшэбши? Хашартай саашаа! — гэжэ буршаганаад, нютагай үбгэжөөл талииһан гэхэ.

Һүүлдэнь уулзахадаа хэрэггүй юумэ шалилдахаа болижо, һөөл томоотойнууд, мододой хоорондуур сэнгэдэг болоо һэн гэлсэхэ.

Ф. БАЛДАЕВ.

Ай, зайлуул, хара шүдхэр!
Аятай гоё басаган гэһэмни,
Арбаад наһанай хүбүүхэн
Арзаганажа байбал урдамни.
Ута үһэниинь бутын ногоондол,
Уур сухалынь бусалһан тогоондол,
Халхай, халхай, харамтай гээшэнь,
Хазагай аманиинь хөөһэтэшэнхэй...
Ф. БАЛДАЕВАЙ зураг, шүлэг.

ТЭРЭ ХОЛЫН ҮДЭРНҮҮДТЭ

Москва-Сортировочная гэжэ деподо 1919 оной апрелиин 12-то болоһон коммунис субботнигой боложо байхада, сагаантан, хариин булимтарагшад манай городто байһан зандаа һэн. Семеновтоной түрмэ шоронгуудта коммунистнуудые мүрдэжэ, мүшхэжэ, алажа хюдажа байгаа. Большевигүүдтэй холбоотой гэжэ һэжэглэһэн бүхы зонине бронепоезднууд соогуур зобоожо туляажа байһан хатуу үе саг бэлэй.

1920 оной мартын хоёрто Дээдэ-Үдэ хотые улаан сэрэгшэд, партизанууд сүлөөлөө һааб даа.

Городые дайсанһаа сүлөөлэмсөөр лэ дайн байлдаанда һандарһан ажахые һэргээхэ хүдэлмэри эхилбэ. Паровозууд тогтонхой, электростанци хүдэлхэеэ болинхой, мастерскойнууд хаалтатай. Һургуули болон пекарни түлихэ түлеэн байхагүй. Тэрэ үедэ түлишэ гээшэ хилээмэнтэй адли сэнтэй байгаа даа.

Тэдэ дүлэтэ жэлнүүдэй түүхэ тухай ямаршье мүр сараа үлөөгүй шахуу. Тиигээшье хадаа газетын зарим мэдээсэлнүүд, талаан боложо үлэһэн фото-зурагууд тэрэ үе сагай сууряае манда дуулгана. Манай городто эхилһэн «агуу ехэ үүсхэл» тухайда эдээн дээрэһээл һэргээнэбди.

Дээдэ-Үдэ хотые сүлөөлһэнһөө хойшо найма хоноод байхада, түлеэ ашаһан эшелон түмэр замай станцида ерэбэ. Вагонуудһаа түлеэ буулгаха воскресник эмхидхэгдэбэ. Арадай-хубисхалша армиин политическэ отделэй газетэ энээн тухайда нигэжэ бэшэһэн байдаг:

«Үглөөдэр манайда воскресник эмхидхэгдэхэнь. Үглөөдэр коммунис ажалай һайндэр болохонь. Сэрэгшэд, эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд үглөөдэр амархагүй, харин воскресник хэжэ, һандарһан ажахыгаа һэргээхын тулада малгайгаа абангүй хүдэлжэ үнжэхэнь. Өөһэдтөө, өөһэдынгөө хүдэлмэришэнэй гүрэн түрэдэ хүдэлнэ ха юмбибди!».

РКП(б)-гэй Губернскэ бюродо коммунис ажалай тусхай таһаг байгуулагдаа бэлэй. Олониитын хабаадалгатай субботнигууд олон воскреснигүүдые эмхидхэхэ штаб энэ байһан юм. Тус таһагай хүдэлмэри онсо удха шанартай партийна ажал гэжэ [illegible] рагдадаг бэлэй.

Тэрэ холын март һара[illegible] нэгэ үглөөгүүр олон зон[illegible] жагсаал дуу хүгжэм дор[illegible] түмэр замай станци тээ[illegible] шэглэбэ. Түрүүшын воскре[illegible]нигтэ гараһан зон эдэ бай[illegible]

Тэрэ гэһэнһээ хойшо [illegible] гаран жэл үнгэрөө. Тиин [illegible] һайн һайхан заншал [illegible] улам үргэн дэлисэтэй, [illegible] хонгёо дорюун хүгжэм ду[illegible]тай болонхой гэжэ мэдэ[illegible] Аба, эсэгэнэрэй ажалай [illegible]хим заншалай үе дамжа[illegible] ёһон энэл гээшэ бэзэ.

А. КУРТИК,
Буряадай АССР-эй гүрэнэй архивай хүдэлмэрилэгшэ.

1920 оной март һарада Дээдэ-Үдэ хотодо үнгэргэгдэһэн түрүүшын воскресник.
(Гүрэнэй архивай фондһоо абтаба).

Ц. ДОНДОГОЙ

ШҮЛЭГҮҮДЭЙ ШЭНЭ ПОМЬОО

Арадай дуунай аялгаар

***

Хабсагайн харгы
аюултай —
Хазаартынгаа жолоо
татаарай.
Халсагай хэлэн хашартай.
Хараашалан һагад
ябаарай.
Жороохойн дабаан
аюултай —
Жолоохопоо шангаар
адхаарай.
Жомболзуур һаигад
хашартай —
Жороолхоёо наашаа
болёорой.

* * *

Түхэреэн шара нарамнай
Түбидөө гансахан байнал
даа.
Түнихэн зантай амарагни
Зүрхэндэм гансахан
байнал даа.
Заяата шарахан нарамнай
Замбидаа гансахан
байнал даа.
Зангаараа һайхан
амарагни
Зүрхэндэм гансахан
байнал даа.

* * *

Халюун дайдаяа
һэргээхээ,
Хабар дахяад ерэхэл даа,
Халуун дурыеш
һэргээхээ,
Ханил гансаш ерэхэл
даа.

УЯНГА

ЭХЫН ТООНТОТО ГАЗАР

Зуһалангайнгаа багахан хара гэртэ орожо, модон шалынь шаташахагүйнь тула буряад гуримаар дорошог зоожо һуулгаһан набтархан пеэшэн соогоо хуурай түлеэ шэдэлэн, үдэшын боро хараанай харанхы бүүдэгэр хушалтада нэмэрэгдэһэн огторгой өөдэ улаан туяа ошонуудаа забдагүй сасарган шэдэлһэн галаа урматайгаар харан, баһа хажуудань эжынгээ шэрүүншэгшье һаа, һөөл урин гарай дулаае мэдэрэн һуухада аятай даа. Орооһотой шүлэнэй поршогоносо бусалаан, талын ногоон мангирай, бусалһан яһанай хоншуухан үнэр гэр соом ханггалтажа, намдууханаар, ямаршьеб үни сагай домогто ушар тухай эжымни жэгдэхэн хөөрөөн — эдэ бүгэдэ намда хүлеэгдээгүй һайхан бодолнуудые асарһан шэнги байгша һэн. Зунай һүни богони. Эсэһэн бэеынгээ шалаа гаргажа, амтатайхан нойрһоошье һалаагүй байтар, үүрэй толоной сиибэтэрхэн һула туяа сайража, үнишье болонгүй үнгөө хубилаад, үдэртөө хайрагүй халуунаар шарадаг наранай элшэдэ булигдан, гансата гэгээ орошохо. Эжымни зунай иимэ үглөөдэ дуратай һэн тула, намайгаа эртэ һэрюулдэг. «Бодо, орой болотор унтахада, бэедэ хүндэ агша, сэбэр агаарта сэнгэхэдэ, залуу бэедэ туһатай байдаг юм», — гэхэ мэтээр үглөө бүхэндэ эдэ үгэнүүдээ ямаршьеб нэгэ номнол мэтээр хэлэдэг һэн. Нээрээшье, газаа гарашахадаа толгойш гансата сэлмэжэ, зунай сэлмэг аад, үбһэ ногооной, сэсэг набшынь үнэрөөр анхилһан һэрюухэн агаарые хомхойгоор һорон, уужам талынгаа шэмээгүй номгон абяаень гайхаһандал шагнаархан зогсохош. Тиимэ даа, таламнай үшөөл нойрһоо һэреэдүй байна. Теэд үнишье болонгүй, холошоһон альгатай гартаа нимгэн бээлэй бариад, хажуураа үргэлэн сабшахаа ябахадаш, шубуудай хонгёохон аялга дайдыеш һэреэжэрхихэ. Хүйтэн шүүдэртэй ногоон хурсахан хажуурайш эридэ оногдожо, жэгдээр хиргагдан унаха. Зунай ангама халуунай, үбһэ хуряалгын түлэг үедэ үдэшэ орой болотор сабшажа, боргооһондо һайса хазуулһан нюураа үдхэн ногооной оёороор шэмээгүйгөөр урдаһан, зунай халуун наранай дулаан алтые шэнгээһэн горхоной уһаар угаажа, бага һэргэһэн түхэлтэй болоходол гээд, зуһаландаа ерэгшэ һэм. Үдэшэ ерэхэдэм, эжымни хоншуухан хангалтай эдеэгээ буйлуулжа байха.

Сэлмэг хүхэ огторгойгоо, үргэн энэ дайдаяа манажа хонодог зунай һарата үдэшэнүүд, халуун үдэрнүүд аажамаар урдан, намдуу аалиар үнгэрэн ошожол байгша бэлэй. Үбһэ ногооной, сэсэг набшын хоншуу һайхан үнэрөөр анхилһан талын энгэр дээгүүр бухал, һүринүүд жэрылдэн, сагайнгаа ошоһые мэдүүлхээ һанаһан шэнги, зэрэлгээтэ ногоон дайдамнай шарлажа эхилхэл даа.

Үбһэ хуряалгын һүүлээр эжытэеэ Тураасгайнгаа үбэртэ һууриҗаһан арбаад үрхэтэ айлнууд тээшэ бусахаяа түхеэрдэг һэмди. Тэргын жэгдэ дондороондо бага һэжэрэгдэн, орой дээрэһээш намарайнгаа дулаахан ульһые элбэгхэнээр үгэһэн наранай элшэдэ аяшаран ябахадаа, ямар нэгэн урданай гунигтай ута аялгада улгыдүүлһэн шэнги һэн. Тураасгайм элдин дэлюун алтарганата тала, түрэһэн эжым үбгэ эсэгэнэрэй тоонтын үмхирһэн һуури, анханда үбгэд, хүгшэдэй һүзэглэдэг, харин мүнөө хооһон болошоһон үлэ барисын һуури — эдэ бүгэдэ эхым домоглон хэлэдэг хөөрөөн соohoонь үнгэ орон хубилшаһан мэтэ болодог бэлэйл. Энхэргэн урин эхынгээ эдэ бүхы хөөрөөнһөөнь уламжалан, шэнэ үе сагта ажаһууһан буряад хүн зонойнгоо энхэ амгалан байдалыень харан, энэрхы налгай сэдьхэлдээ баясан, жэнхэни һайхан аялга мэтээр һанан, энэ түрэһэн тоонто газартаа эжынгээ дурсан шүтэжэ ябадагынь тиихэдэ үхибүүн сэдьхэлдээ ойлгоо һэм.

Н. ДАГБАЕВА.

ОҺОЙН ГОЛОЙ ТААБАРИ

Архи уухагүй аад,
найман улаан тагшатайб.
Айлда орохогүй аад,
Һухай эшэтэй минаатайб.
(үхэрэй туруун, һүүл).
Ардайн хээрэ
Адха хяаг.
(суг мүшэн).
Үдэхэдөө нюур үбшэн,
Үтэлхэдөө нюрга үбшэн.
(һарын ургаха, хорохо).
Гунай гурбан хүлтэй.
(Дүли).
Буур-буур
Бодо торгон дэгэлтэй,
Хаар-хаар
Хара торгон дэгэлтэй.
(зугы, турлаг).
Бул танха зоолготой,
Булган малгай хиндхэлтэй.
(улаалзай).
Хара буруу
Хайр дотортой.
(Мойһоной эдеэн).

Дал соо
Далан дараанса.
(һархинсаг).
Ардайн модон —
Арбаниинь дээшээ,
Арбаниинь доошоо.
(шүдэн).
Уһа гараад,
Хуһа отолооб.
(хони үрлэхэ).
Бодон, бодон
Бурхандаа мордооб.
(Худаг).
Яһан һуулга
Мүнгэн сүхэтэй.
(Хурган, оройһоон).
Нарихан хүрээ дээрэ
Наян шубуухай.
(Шүрэ).
Хүлгүй аад, хүтэл маажан,
Эргүй аад, газааһан нэрбэгшэ.
(һалхин):

И. МАДАСОН.

ҮНЭН БОЛОҺОН УШАР

ОТОГОЙ ГУЛБАА, ҮБГЭН ЦЭРЭН

Урдань манай Сулхарта ядуухан байдалтай Сонгоол Цэрэн гэжэ алдаршаһан айлайхи байдаг һэн. Нэгэ хүбүүтэй, орбогорхон гэртэй, нэгэ унаа моритой, хоёр бодо малтайхан — иимэ айлайхи байһан юм. Цэрэнбагай хоёр десятина таряанайнгаа газарые эдлэхэһээ гадна, тойроод байдаг Шаралдай, Хүһөөтэ, Хашы, Һэбэлдэй, Барыхин, Шаринка гэдэг ород дэрээбэнгүүдээр ябажа, олон ород тала танилтай болоһон юм. Тэдэнэй нэгэнэй ажалда туһалалсаха, нүгөөдынь гэр байрые барилсаха. Тиихэдэнь ород талануудынь үбгэжөөлдэ халааша, хилээмэ, бүүльбэ, саала үгэдэг байгаа.

Хүршэ нютагуудайнгаа ород зоноор тэрэ үбгэн ехэ нягта барисаатай байһан юм.

Нэгэтэ намарай дулаахан үдэр, наранай эгээл үдэ багта байхада, мүнөөхи Цэрэнбагай Һэбэлдэй (ородоороо Подлапатки юм) ошоод, Алташын голой тээ саана хасаг тэргэдээ һуугаад, бүнишүүлхэдэжэ ябахадань, хойноһоонь Хёлгые отогой гулбаа Санжын Бэлигтэ хазаар дараһан хара хүрин мори хүллэһэн, дүрбэн мөөртэй харандаас тэргэтэй, сэнхир шэршүү дэгэлтэй, шара дурдам бүһэтэй — амаргүй хүн лэ хүсэжэ ерэбэ ха даа. Цэрэнбагайн гэдэргээ харахада:

— Цэрэн, сайн! — гэжэ тэргын түерөөндэ арай дуулдахаар амаршалаад, гулбаа хайрлуулха шоншоруулха һанаатайхан хэлээ ха:

— Һаяын бороогой һүүлээр Хёлго үерлэжэ, эрьеһээ халижа байна. Минии хорин амбаар талхыем абахань гээшэ гү?

— Тэнгэри бурхан тэгчэлхэ гээ юм бэзэ дээ! — гэжэ гулбаада үбгэжөөл хашхараад, мориёо дары ташуурдан оодоргоо гэхэ.

— Үшөө тиигэжэ хэлэхэбшы! — гээд Бэлигтэ гулбаа Цэрэнбагайе хойноһоонь намнашоо ха. Үбгэншье айжа, сагаан мориёо шадал мэдүүлэн оодоргожо, Алташын гол соогуур аһан гүйдэлөөрнь гараад, гулбаада хүсэгдэнгүй, гэртээ ерэжэ оронгүй, Еншэмэ хүгшэнөө оогложо:

— Гулбаагай ерээ һаа, намайе Шаралдай ороо гэжэ хэлээрэй, — гээд ондоо юушье хэлэнгүй, зүүлжээ гүйлгэшэбэ ха.

Гулбаа дары гэрэйнь газаа ерээд:

— Цэрэн байна гүш? Гара наашаа! — гэжэ бадашаба. Еншэмэ хүгшэн гаража:

— Цэрэмнай үгыл. Шаралдай ороо, — гэжэ харюусаа.

Тиихэдэнь Санжын баабай (гулбаал хүнүүд тиигэжэ нэрлэдэг һэн) хэлээд тоншороод:

— Саһа, уһа уруу орог! — гэжэ хараагаад, мориёо эрьюулжэ, баруулжаа, гэртээ бусаа юм гэлсэдэг.

Гулбаа юундэ үбгэниие саашань намнаагүйб, тэнгэри бурхан тэгшэлхэ гээшэ ямар удхатайб гэбэл, Цэрэнбагайе шаралдайгаархин аба, эжынь шэнгеэр ара нюргандаа далдалха. Санжын Бэлигтые Шаралдайн ородууд таниха мэдэхэшьегүй байгаа ха юм.

Урда сагта үгытэй хүн баян хүниие яажашье диилэхэгүй байһан гэжэ мэдээжэ.

Хото голойнгоо баян хүнэй амбаар талханай уһанда абтаа һаа, тэрэ намтай адли болохонь гэжэ хүн бүхэн һанаха жэшээтэй һааб даа.

Үбгэн Цэрэнэй отогой гулбаада үнэн һаналаа сэхэ хэлэһэниинь одоо хүрэтэр олоной дунда дурсагдаһаар лэ байдаг.

Б. ЦЫРЕНОВ,
багша, худөө бэшэгшэдэй постын гэшүүн.

● «БУРЯАД ҮНЭН» ● 1973 оной апрелиин 21. ● 4-дэхи хуудаһан ●Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-00414. Заказ